NALEŻYTOSC POCZTOWA OPŁACONA RYCZAŁTEM. Wydanie D. t.

Rok IX. Kraków, niedziela 14 listopada 1926 Nr. 254

NOWY DZIENNIK

...administr... Kraków, Orzeszkowej 7. — ...rd. — Konto czekowe P. K. O. w Krakowie 460.630.

Nakładem Spółki Wydawniczej „NOWY DZIENNIK"

Wszelkie komunikaty należy nadsyłać **wprost** do Administracji. Komunikaty przesłane redakcji **nie będą** uwzględnione. Rękopisów redakcja nie zwraca. Za inseraty redakcja nie odpowiada. Redaktor naczelny przyjmuje **od 12 do 1** w południe.

Cena numeru **20** groszy

Prenumerata: w Krakowie i prowincji mies. Zł. 4·40, kwrt. Zł. 13·60
w Krakowie z odnoszeniem do domu „ „ 4·60, „ „ 13·80
Na prowincji: z przesyłką pocztową „ „ 5·00, „ „ 15·00
Zagranicą: z przesyłką pocztową „ „ 8·25, „ „ 25·00

Ogłoszenia: Drobne ogłoszenia za słowo Zł. 0·15, wiersz. milimetr 1-szp. Zł. 0·20, nadesłane Zł. 0·60, wiersz milimetr. 1-szp. w tekście Zł. 0·85, wiersz milimetr. 1-szp. na 1-szej stronie Zł. 1·—, gratulacye Zł. 10, inseraty zamiejscowe o **50%**, zagraniczne **100%** droższe

Mordercy jako patrjoci

Kraków, 13 listopada

(b) Niejednokrotnie mieliśmy już sposobność przekonać się o tem, że Niemcy dzisiejsze ma ją dwa oblicza polityczne. Jedno oblicze — to Niemcy demokratyczne, usposobione pokojowo, republikańskie i pogodzone ze stanem rze czy wytworzonym przez Traktat wersalski, a w każdym razie nie dążące do zmiany postanowień wersalskich w drodze orężnej. Drugie zaś oblicze niemieckie — to Niemcy nacjonalistyczne, dyszące żądzą odwetu, pragnące z głębi duszy powrotu monarchji a serdecznie nienawidzące republiki (Judenrepublik!), Niemcy hohenzollernowskie, hakenkreuzlerowskie, völkische. Po której stronie znajduje się ze swojemi sympatjami większość narodu niemieckiego? Zdaje się mimo wszystko, że większość społeczeństwa niemieckiego republikańską — nie jest.. —

To, a nie inne wrażenie musi się odnieść po ukończonych właśnie obu głośnych procesach w Landsbergu.

Przed sądem ławniczym miasteczka brandenburskiego stawała jako oskarżona wielka i tajemnicza niewiadoma — „czarna Reichswehra", ściślej zaś mówiąc praktykowany w tej tajnej formacji wojskowej — system sądów kapturowych (Feme). Powiadamy „niewiadoma", ponieważ oficjalnie „czarna Reichswehra" nie istnieje, a demokratyczny(!) minister jawnej Reichswehry, Dr Gessler, wprost nawet istnieniu „czarnej Reichswehry" zaprzeczył. Mimo to procesy w Landsbergu, prowadzone — co się pierwszy raz zdarzyło odnośnie do oskarżenia o udział w sądach kapturowych — jawnie i publicznie, wykazały ponad wszelką wątpliwość, iż „czarna Reichswehra" nie jest fikcją, a przynajmniej w swoim czasie — lata 1922—1923 — nią nie była. Minister Gessler usiłuje przekonać opinję publiczną, że poza dwiema otwarcie działającemi a poza Reichswehra istniejącemi formacjami, tj. „Arbeitskommando" i „Zeitfreiwillige", nic podejrzanego w Niemczech nie było i niema. Nie ulega atoli wątpliwości, iż „związki patrjotyczne" (vaterländische Verbände) oraz wspomniane „komendy pracy" i „czasowi ochotnicy" we wzajemnej ze sobą łączności stanowiły poważną siłę zbrojną, która stała na usługach nacjonalistycznej reakcji i która w lecie 1923 r. dokonałaby prawicowego przewrotu w Niemczech, gdyby major Buchrucker nie był się pospieszył ze swoim puczem w Kistrzyniu.

Wiemy co znaczą oficjalne dementi.. Traktat wersalski zezwala Niemcom na utrzymywanie armji (Reichswehr) w sile 100.000 ludzi. To jest dla Niemców o „drugiem obliczu" za mało... Tworzą przeto pod różnemi pozorami drugą armję, potajemną, podziemną, jednem słowem: „czarną" armję, „czarną Reichswehrę". Dlaczego demokracja niemiecka, dlaczego sfery oficjalne tę armję tolerują — trudno odgadnąć. Prawdopodobnie dlatego, że większość społeczeństwa i opinja publiczna są po stronie przeciwnej. I tu wracamy znowu do naszego punktu wyjścia: do Niemiec o dwóch obliczach..

Jakie zaś stosunki panowały w „czarnej Reichswehrze"— okazał proces w Landsbergu. Na ławie oskarżonych najgorsze typy żołdaki. Główny oskarżony, feldwebel Klapproth skazany został w pierwszym procesie za uczestnictwo w mordzie na 15 lat, a w drugim za ciężkie uszkodzenie ciała na rok więzienia. Była to zakonspirowana banda „patrjotów". Podejrzany o zdradę członek bandy sądzony był na sądach kapturowych. Takiego towarzysza-zdrajcę (zdrada domniemana, a nie udowodniona) katowano w sposób zwierzęcy, potem pakowano mu kulę w łeb. Drugi oskarżony w Landsbergu, były nadporucznik Reichswehry Schulz został uwolniony. Także osobnik o najgorszych żołdackich instynktach. Przed sądem grał rolę patrjoty.

A istotą procesów w Landsbergu, tem, co im nadaje znaczenie i doniosłość, wychodzącą daleko poza granice Niemiec, jest okoliczność, iż sąd tę rolę „patrjotyczną" oskarżonych bandytów w całości akceptował. Zwłaszcza w drugim procesie landsberskim, który zakończył się we czwartek 11 bm. skazaniem Klapprotha na rok więzienia a uwolnieniem oficerów Schulza i Hayna, wyrok jest dokumentem wprost skandalicznym. Przewodniczący sądu, motywując wyrok, mówi o człowieku, którego właśnie skazuje za ciężkie uszkodzenie ciała na rok więzienia, a którego parę dni wcześniej skazał za uczestnictwo w mordzie na 15 lat więzienia: „Hier nun steht Klapproth, ein alter, ehrlicher Soldat!..." A chwilę potem: „Ein um das Vaterland verdienter Mann!..."

Procesy w Landsbergu rzucają ponure światło na stosunki niemieckie. Za kulisami „czarna Reichswehra" ze średniowiecznemi sądami kapturowemi, a na trybunie sędziowskiej — uznanie dla „patrjotyzmu" bojówek szowinistycznych najgorszego typu.

Demokracja niemiecka ma przed sobą olbrzymie, gigantyczne niemal jeszcze zadanie. Czy mu podoła?..

Wniosek o postawienie przewodniczącego rozprawy w Landsbergu w stan oskarżenia

Prokurator wnosi zażalenie nieważności.

Berlin, 12 11 PAT. Oskarżyciel prywatny w ostatnim procesie kapturowym w Landsbergu wniósł podanie o rewizję wyroku. Również prokurator apelować ma do sądu najwyższego.

Na dzisiejszem posiedzeniu sejmu pruskiego frakcja komunistyczna zażądała natychmiastowego otwarcia dyskusji nad przebiegiem procesu kapturowego i poś. komunistyczny Obuch który jako członek komisji Landstagu do badania skrytobójstw politycznych był obecny na rozprawach w Landsbergu domagał się w nagłym wniosku zawieszenia w czynności przewodniczącego rozpraw, prezesa sądu krajowego Weselinga oraz postawienia go w stan oskarżenia za otwarte popieranie kapturowców. Wobec sprzeciwu niemiecko-narodowych wniosek ten wejdzie pod obrady dopiero na jednem z późniejszych posiedzeń.

„Wiking" i „Olimpia" -- dwa skrajnie nacjonalistyczne związki niemieckie -- rozwiązane przez rząd pruski

Berlin, 12 13 PAT. Pruski minister spraw wewnętrznych Grzesiński przedłożył sejmowi pruskiemu obszerny memorjał uzasadniający na podstawie skonfiskowanych przez policję dokumentów i tajnych okólników organizacyj monarchistyczno-wywrotowych, które spowodowały rząd pruski do rozwiązania dwóch prawicowych związków sportowych „Wiking" i „Olimpja". Według przytoczonych dokumentów „Wiking" stanowił niejako dalszy ciąg osławionej organizacji zamachowej kpt. Erhardta, t. zn. organizacji „Konsul". Celem jego było obalenie republiki demokratycznej, unicestwienie zobowiązań wynikających z traktatu wersalskiego, ogłoszenie dyktatury Hakenkreuzlerów. W „Wikingu" obowiązywało bezwzględne posłuszeństwo. Regulamin dotyczący musztry świadczy wymownie o militarnym charakterze jego związku.

„Olimpja" występowała na zewnątrz jako organizacja sportowa w rzeczywistości jednak spełniała rolę wychowawczo wojskową. Była ona kadrą pospolitego ruszenia wywrotowych elementów, urządzała systematyczne ćwiczenia w strzelaniu ostremi nabojami. Wśród papierów znalezionych u jej kierownika majora von Lucka wykryto plan zbrojnego marszu na Berlin.

Rokowania o wielką koalicję w Niemczech

Berlin, 12. 11 PAT. Praktycznym wynikiem kompromisu zawartego między rządem Rzeszy a socjalistami ma być udział przedstawicieli frakcji socjaldemokratycznej w międzypartyjnym komitecie koalicji rządowej lub ustanowienie stałego łącznika między koalicją a frakcją socjalistyczną Reichstagu. Opozycja lewicowa nazywa załagodzenie przesilenia gabinetowego wyraźną klęską niemiecko narodowych którzy przeliczyli się w swoich kalkulacjach destrukcyjnych. W dniu jutrzejszym Reichstag ma odroczyć się na czas jednego tygodnia. W międzyczasie toczyć się będą, jak podaje „Berliner Tageblatt" dalsze rokowania o utworzenie t. zw. wielkiej koalicji.

Dokoła rokowań polsko-niemieckich

Telefonem od naszego korespondenta.

Warszawa, 12 11 (Sin.) W odpowiedzi na notę niemiecką z dnia 4 listopada, w której rząd rzeszy niemieckiej proponuje rządowi polskiemu odbycie konferencji w sprawie Chorzowa dnia 16 listopada w Berlinie, rząd polski nadesłał odpowiedź, że propozycję w zasadzie akceptuje, proponuje jednak odroczenie terminu odbycia konferencji na dzień 22 listopada br.

Dziś otwarcie sesji sejmowej

Warszawa, 12 11 (PAT) Stosownie do zarządzenia p. Prezydenta Rzeczypospolitej z dnia 8 bm. jutro o godzinie 11 na Zamku nastąpi otwarcie zwyczajnej sesji Sejmu i Senatu. — W związku z powyższem przewidziane jest również jutro o godzinie 17 plenarne posiedzenie Sejmu z porządkiem dziennym: preliminarz budżetowy na rok 1927—28. Na posiedzeniu tem prawdopodobnie zabierze glos minister skarbu Czechowicz, który wygłosi ekspose o sytucji finansowej i gospodarczej państwa.

* * *

Warszawa, 12. 11 Sin. Dziś wieczorem przybył do Sejmu wicepremjer Bartel, który odbył dłuższą konferencję z marszałkiem Ratajem. Na konferencji tej ustalono, że pierwsze posiedzenie Sejmu odbędzie się jutro popołudniu. Na posiedzeniu tem wygłosi ekspose minister skarbu Czechowicz.

Uchwały polityczne Koła Zydowskiego

(Telefonem od naszego korespondenta)

Warszawa, 12. 11 Sin. Na dzisiejszem posiedzeniu powzięło Koło Żydowskie następujące rezolucje:

Koło Żydowskie stwierdza, że kwestja udziału posłów i senatorów w akcie otwarcia sesji parlamentarnej nie stoi w żadnym związku z ustosunkowaniem się do osoby prezydenta Rzeczypospolitej. Otwarcie sesji parlamentarnej jest aktem prawno państwowym, przewidzianym w Konstytucji, za który odpowiedzialny jest rząd. Wychodząc z tego założenia Koło Żydowskie uważa za niemożliwie by jego członkowie swoim udziałem w jutrzejszym akcie otwarcia Sejmu i Senatu aprobowali politykę obecnego rządu, dążącą do postawienia władzy wykonawczej ponad władzą ustawodawczą.

Następnie Koło Żydowskie poleciło prezydjum Koła, by w porozumieniu z innymi klubami sejmowemi zarówno polskiemi jak i klubami mniejszości narodowych, zaprotestowało przeciwko aresztowaniu we Włoszech, posła słoweńskiego do parlamentu włoskiego Wilfana. przewodniczącego kongresu mniejszości narodowych w Genewie (o aresztowaniu Wilfana donieśliśmy onegdaj. — Red.)

Ponadto Koło Żydowskie uchwaliło wystąpić z inicjatywą o zmianę artykułu Konstytucji, dotyczącego kwestji zwołania, otwarcia i odroczenia sesji sejmowej, oraz w sprawie rozwiązania Sejmu mocą własnej uchwały. Koło Żydowskie powzięło też uchwałę w sprawie uchylenia dekretu o ustawie prasowej.

Co uchwalił klub P. P. S.

(Telefonem od naszego korespondenta)

Warszawa, 12. 11 Sin. Dzisiaj obradowała komisja parlamentarna klubu PPS. Na posiedzeniu tem zapadła ustawa niebrania udziału w akcie otwarcia Sejmu. Uchwalono też postawić na pierwszem posiedzeniu Sejmu wniosek nagly o uchylenie dekretu prasowego z dniem 1 grudnia. Dalej postanowiono przedłożyć na jutrzejszem posiedzeniu Sejmu projekt ustawy o przywróceniu mnożnej przy obliczaniu uposażeń urzędników państwowych, oraz innych świadczeń, z dniem 1 listopada.

W sprawie posła Moraczewskiego zapadnie decyzja w dniu jutrzejszym.

Lewica sejmowa nie weźmie udziału w posiedzeniu na Zamku

Telefonem od naszego korespondenta.

Warszawa, 12. 11 Sin. W jutrzejszej uroczystości otwarcia Sejmu nie wezma udziału posłowie ukraińscy, białoruscy, niemieccy, oraz przedstawiciele grup radykalnych.

Rząd zamierza złagodzić rozporządzenie o rewizji koncesyj

(Telefonem od naszego korespondenta)

Warszawa 12. 11 Sin. W Warszawie bawiła dzisiaj delegacja zawadowego związku restauratorów, wytwórców napojów alkoholowych i zawodów pokrewnych z Wielkopolski, Małopolski, Pomorza i Kongresówki, którzy informowali się u ministra handlu i przem. i u ministra spraw wewn. w sprawie nowelizacji ustawy antyalkoholowej oraz w sprawie wprowadzenia w życie dekretu prezydenta Rzeczypospolitej o rewizję koncesyj. Delegacji oświadczono, że zamierzeniem rządu jest złagodzenie wspomnianych ustaw wzgl. rozporządzeń, a to drogą nowelizacji ustawy antyalkoholowej w kierunku wprowadzenia automatycznego wygaśnięcia koncesyj w razie śmierci właściciela lub dobrowolnej likwidacji.

Z kolei delegacja przedłożyla memorjał w sprawie odroczenia terminu rewizji koncesyj na półtora roku.

Przed obradami komisji Unji międzyparlamentarnej w Paryżu

Posiedzenie grupy polskiej.

(Telefonem od naszego korespondenta)

Warszawa, 12. 11 Sin. W niedzielę odbędzie się w gmachu sejmowym plenarne posiedzenie polskiej grupy unji międzyparlamentarnej, której prezes poseł Głąbiński i senator Posner z ramienia polskiej grupy parlamentarnej wezmą udział w obradach komisji międzyparlamentarnej w Paryżu. Na niedzielnem posiedzeniu odbędzie się podział referatów. Na zjeździe paryskim rozpatrywana będzie sprawa ograniczenia zbrojeń i zagadnienia ekonomiczne.

Widoki rychłego zakończenia strajku w Anglji

(Telegram własny „Nowego Dziennika")

Londyn, 12 11. (L) Panuje tu nadzieja na rychłe uregulowanie zatargu w przemysle węglowym. Ostateczne uregulowanie sprawy może uledz pewnej zwloce, przy ewentualnym przesłaniu opracowanych warunków do poszczególnych zagłębi węglowych. W oczekiwaniu dalszych wypadków komitet wykonawczy górników oraz właściciele kopalń zajmują stanowisko neutralne. Warunki przewidują miedzy innemi utworzenie narodowego trybunału odwoławczego do którego skierowane będą wszelkiego rodzaju zazalenia i skargi przeciwko układom religjonalnym, nie dającym się pogadzić z pewnemi warunkami wyszczególnionemi i uznanemi za podstawowe. Do trybunału tego przesyłane będą również teksty układów, przewidujących czas pracy dziennej ponad 7 godzin.

— Premjer Baldwin oświadczył wczoraj w izbie gmin, że rząd proponuje, aby otwarcie dyskusji nad projektem ustawy o Trade Unionach nastąpiło w ciągu przyszłej sesji parlamentu.

— Sekretarz stanu spraw wewnętrznych sir Wiliam Hicks oświadczył wczoraj w izbie gmin że w dopływie zasiłków na rzecz strajkujących bez względu na źródła tych zapomóg minister nie robił żadnych przeszkód.

Nowy wicewojewoda krakowski

Warszawa, (AW) Wicewojewoda lubelski, dr Bryła przeniesiony ma być na stanowisko wicewojewody do Krakowa.

Pierwsze posiedzenie komisji sejmowej

Telefonem od naszego korespondenta.

Warszawa, 12 11 (Sin) Na jutro zostało zwołane pierwsze posiedzenie sejmowej komisji, a mianowicie sejmowej subkomisji skarbowej, która ma rozpatrywać sprawy zatargu w zakładach Solway i w kopalniach wielickich. Od przyszłego tygodnia rozpoczynają prace także komisje senackie. Na poniedziałek została zwołana senacka komisja skarbowo-budżetowa na której rozpatrzone będzie sprawozdanie Najwyższej Izby kontroli państwa za rok 1925. Obrady komisji trwać będą do piątku.

Zmiany w prasie stołecznej

(Telefonem od naszego korespondenta)

Warszawa, 12 11. (Sin) B. naczelnik wydziału prasowego w prezydjum rady ministrów p. Witołd Giełżyński, objął redakcję politycznego tygodnika „Ster". Ponadto głównym współpracownikiem tego pisma będzie były premjer prof. Antoni Ponikowski.

* * *

Warszawa, 12 11 (AW) Rządowa „Epoka" ma uledz gruntownej reorganizacji. Prawdopodobnem jest pozostawienie tego pisma nadal w charakterze organu rządowego. Nazwa pisma ulegnie prawdopodobnie zmianie, możliwem jest, że obecny zespół redakcyjny założy nową organizację. Redakcję organu rządowego miałby otrzymać b. poseł w Rydze p. Kamieniecki.

Stronnictwo konserwatywne

(Telefonem od naszego korespondenta)

Warszawa, 12. 11 Sin. Nowe stronnictwo konserwatywne, którego rganizatorem jest ks. Janusz Radziwiłł opierać się będzie na organizacji zachowawczej pracy państwowej, częścią też na konserwatystach krakowskich oraz na grupie wielkopolskiej z ambasadorem Chłapowskim na czele. Stronnictwo nie bedzie miało programu monarchistycznego. Oprócz ks. Radziwiłła filarami stronnictwa beda ks. Eustachy Sapieha, ambasador Chłapowski i profesor Zdziechowski z Wilna.

Sledztwo w sprawie napadu na posła Zdziechowskiego

(Telefonem od naszego korespondenta)

Warszawa, 12 11 (Sin) Władze cywilne prowadzą dalej śledztwo w sprawie napadu na posła Zdziechowskiego, Sledztwo ukończone zostanie około połowy grudnia, Sledztwo spoczyywa w rękach sędziego Jasińskiego.

Rozprawa o zamordowanie poety gruzińskiego — odroczona

(Telefonem od naszego korespondenta)

Warszawa, 12 11. (Sin) Rozprawa przeciwko Stefanowi Librun-Likiernikowi, oskarżonemu o zabójstwo poety gruzińskiego Kuruszwillego (p. rubrykę „Wiadomości z kraju" — Red.) została odroczona z powodu niestawienia się świadków.

4 i pół miesiąca więzienia za fałszerstwo paszportów polskich

Gdańsk, 12. 11 PAT. Tutejszy sąd przysięgłych skazał obywatela polskiego Huberta Kahna na 4 i pół miesiąca więzienia za fałszowanie paszportów polskich.

Warszawa, 12 11 (Sin) Jak się dowiadujemy, toczące się rokowania polsko-niemieckie w Berlinie a zwłaszcza prace komisji taryfowo celnej mają przebieg bardzo pomyślny. Punkt ciężkości spoczywa w komisji dla spraw osób fizycznych i prawnych gdzie delegacja niemiecka wysuwa jak najdalej idące postulaty, utrudniające osiągnięcie kompromisu.

Mussolini -- Cezar

a losy opozycji

(K) Niedawno Mussolini przyjął korespondenta „United Press", by w rozmowie z nim wygłosić hymn pochwalny na cześć — Mussoliniego. Między innemi oświadczył Mussolini, że będzie żył tak długo, dopóki dzieła swego nie ukończy. „Powtarzamy historje rzymskich Cezarów. Moim wielkim wzorem jest Juljusz Cezar. Posąg jego stoi zawsze przedemną".

A więc cezaryzm w całem tego słowa znaczeniu. Odpowiedzialność za losy całego społeczeństwa bierze na siebie jedna jednostka, która stawia siebie wyżej ponad wszystko.

Wszelkie historyczne analogje są jednak z gruntu fałszywe. Historja bowiem jest jedyną nauką, która się nigdy nie powtarza. Wątpić też należy, czy Mussoliniemu uda się powtórzyć historję rzymskich Cezarów. Inne były wówczas warunki, a inną przedewszystkiem psychika. Żyjemy w czasach bohaterskim wysiłkiem wywalczonej demokracji, którą można chwilowo usunąć, ale zabić jej nie można.

Rozumie to dobrze Mussolini, dlatego konstruuje specjalną teorję. Według niego demokracja ma rację tylko w krajach, w których panuje dobrobyt. Tam zaś, gdzie lud żyje w ubóstwie i nędzy, musi energja narodowa być skoncentrowaną. W takich krajach organizacja narodu musi być tak ukształtowana, by uniemożliwić ubytek sił produkcyjnych. Faszyzm ma być właśnie tą organizacją, a jako dowód swej tezy przytacza Mussolini olbrzymie projekty rządu włoskiego, jak wodociągi, które mają zaopatrzyć 40 gmin we wodę, budowę tunelu między Florencją a Bolonją oraz olbrzymi parowiec krążący między Nowym Jorkiem a Włochami.

Czytając te gloryfikację faszyzmu, mimowoli pytamy się: Czyż faszyzm na swe uzasadnienie żadnych innych przytoczyć nie może argumentów? Czyż dla budowy tunelu i parowca ma być zawieszona wolność obywatelska? Czyż wodociągi dla 40 gmin mogą być słuszną legitymacją rozzuchwalonego teroryzmu, nie szanującego ani mienia ani życia ludzkiego?

Swiadectwem wielkiej kulturalnej roli faszyzmu mogą być losy włoskiej opozycji. I tak agencja Stefani donosi, że milczący parlament włoski pozbawił 128 posłów członków partji socjalistycznych, republikańskich, katolickich popolari i demokratów ich mandatów. W Medjolanie policja obsadziła dzienniki „Avanti" i „Unita". Wszystkie partje opozycyjne zostały rozwiązane, ich majątek skonfiskowany, a lokalności obsadzone przez policję. Posłów nie głosujących za faszyzmem policzkuje się i wypędza z parlamentu.

Tak wygląda faszyzm w praktyce.

DR. LUSTER (KRAKOW).

Zwalczanie starzenia się

II.*)

W poprzednim artykule nadmieniłem, iż arcyskomplikowane zjawiska życiowe tak natury fizjologicznej, jak i duchowej, są wyrazem działania gruczołów dokrewnych. Hormonów dostarczają: gruczoł tarczykowy, gruczoły płciowe (jajniki u kobiet, jądra — u mężczyzn), grasica, nadnercze, trzustka gruczoły usadowione w mózgu i liczne jeszcze inne.

Celem zrozumienia metod zwalczania starzenia się, odradzania zamierającej żywotności tudzież ukształtowania krzepkiego zmierzchu życia, niezbędne będzie zapoznanie się czytelników, bodaj w zarysach, z przejawami fizjologicznemi oraz zjawiskami, pozostającemi w łączności z funkcjami omawianych gruczołów.

Weźmy np. pod uwagę gruczoł tarczykowy, usadowiony po obu stronach tchawicy. Gruczoł ten wydziela w ciągu trzech godzin zaledwie jedną miljonową część grama jodu w połączeniu organicznem. Wytnijmy cały gruczoł tarczykowy a przekonamy się jak potężny wpływ wywiera ta miljonowa cząstka jodu na sferę intelektualną oraz fizjologiczną człowieka. Bezpośrednio po operacji zanikają wszelkie zdolności umysłowe również zanika sfera seksualna. Z genjusza staje się — kretyn. Gdy karmi się takiego człowieka gruczołem tarczykowym pochodzenia zwierzęcego, wówczas wraca częściowo jego pierwotna tężyzna umysłowa, a jeśli przeszczepimy kawałek gruczołu tarczykowego w tkankę podskórną ockną się niebawem wszelkie funkcje i powrócą do pełni równowagi pierwotnej.

Przypatrzmy się zjawiskom towarzyszącym kastracji, tj. wycięciu jąder. Operacja taka, wykonana u chłopców przed okresem dojrzewania płciowego, powoduje zupełny zanik sfery seksualnej wraz z wszelkiemi znamionami męskiemi. Rozwój ciała nagina do typu kobiecego, tkanka tłuszczowa osadza się w nadmiarze na biodrach, owłosienie na brodzie i górnej wardze ogranicza się do delikatnego ledwie meszku głos traci dolne oktawy, a sfera intelektualna słabnie.

Skoro się przeszczepi jądro z drugiego osobnika chłopcu, u którego musiano z jakichkolwiek powodów wykonać kastrację obu jąder, wraca napowrót charakter męski z wszelkiemi jego właściwościami.

Byłem świadkiem ciekawego wyniku przeszczepienia jądra we Wiedniu w czasie wojny światowej. Na oddział mój przyprowadzono żołnierza, któremu szrapnel wyrwał oba jądra. Rany wygoiły się w krótkim czasie, ale rekonwalescent marniał z dniem każdym. Owłosienie zanikło, obfita tkanka tłuszczowa pokryła biodra, wyraz rozpaczy i zwątpienia wrył się w oblicze człowieka, który, zdaniem przełożonych należał ongiś do wesołych i dziarskich żołnierzy. Pamięć jego zwolna zanikała — ogarniała go niechęć do życia. W stanie zupełnego wycieńczenia i zaniku sił żywotnych, wysłany został na oddział chirurgiczny. Tam przeszczepiono mu część jądra z drugiego osobnika, poczem zakwitł wiośnianą młodością człowiek niedawno jeszcze złożony zupełnym uwiądem.

W mózgu znajduje się gruczoł o wydzielinie wewnętrznej, którego hormony mają zadanie wstrzymywania nadmiernego i zbyt wczesnego rozwoju sfery seksualnej. W dwóch wypadkach przypadkowego skaleczenia tego gruczołu zauważono u siedmioletniego chłopca nadzwyczajny rozwój sfery seksualnej, silne owłosienie brody, wargi i wzgórka łonowego, a u dziewczynki ośmioletniej — rozwój biustu, owłosienie i prawidłową menstruację. Hormony zatem tego gruczoła dokrewnego osłabiają działanie soków gruczołów płciowych które, bez wpływu takiego hamulca, rozwinęłyby przedwcześnie płciowość i doprowadziły ją do nadmiernej wybujałości.

W sharmonizowanem równomiernem współdziałaniu wzajemnem hormonów, względnie w rozchwianej ich równowadze, szukać należy rozwiązania zagadnienia długo trwającej wiosny życia lub — przedwczesnego starzenia się.

Siła żywotna organizmu uzależniona jest od jego odporności, a odporności źródło tkwi niemal wyłącznie w sprawności funkcyj gruczołów dokrewnych. Zdrowie i życie człowieka błądzą wiecznie wśród spienionych i rozhukanych fal oceanu wrogów zewnętrznych i wewnętrznych, w postaci różnorodnych chorobotwórczych miazmatów, tudzież trucizn, wytwarzających się — na tle przemiany materji — w ludzkiem ciele. Wrogom tym przeciwstawiła przyroda armję o potężnej mocy bojowników o tajemniczej sile, ukrytych w sokach omawianych gruczołów. A w ciągłem tem zmaganiu się przemoże się wśród groźnych nawet orkanów ten, kto z źródła swych sprawnych gruczołów dokrewnych moc życia czerpać może.

Do armji obrony organizmu naszego zaciągnęły się wprawdzie gruczoły płciowe, nadnercze wątroba i nerki, najsilniejszą atoli warownią, odpierającą liczne ataki, wymierzane naszemu istnieniu, jest niezaprzeczenie: gruczoł tarczykowy. Charrin udo-

*) Zob. „N. Dz." z 7 bm.

Zawstydzająca rocznica

„Naszym“ kahalnikom do pamiętnika...

Kraków, 13 listopada.

Dziś przypada pierwsza rocznica dnia, w którym w „Monitorze Polskim“ ukazało się rozporządzenie Ministra Wyznań Relig. i Oświecenia Publ. o demokratyzacji kahałów na terenie Małopolski. Rozporządzenie to, niestety, nie zawierało nakazu przeprowadzenia demokratyzacji gmin żydowskich, a tylko zezwalało gminom, chcącym uzyskać zmianę postanowień statutowych o czynnem i biernem prawie wyborczem, wzgl. o ordynacji wyborczej, na powzięcie odnośnych uchwał i przedłożenie ich do zatwierdzenia województwu. Natomiast województwa otrzymały nakaz niestawiania żadnych przeszkód zatwierdzaniu w terminie dni 30, zmian statutu, postanowiających:

a) wybory powszechne, równe, tajne, bezpośrednie i proporcjonalne na przeciąg lat czterech;

b) czynne prawo wyborcze zależne od następujących warunków: 1) wyznanie żydowskie, 2) wiek 25 lat ukończonych, 3) płeć męska, 4) obywatelstwo polskie, 5) zamieszkanie w obrębie gminy żydowskiej bez przerwy przynajmniej rok jeden;

c) bierne prawo wyborcze zależne od: 1) posiadania czynnego prawa wyborczego, 2) ukończonych lat 30, 3) obywatelstwo polskie, 4) używanie w całej pełni praw obywatelskich.

Okoliczności, że ówczesny rząd nie zdecydował się na przymusowe przeprowadzenie wyborów kahalnych na podstawie postanowień powyższych, przynajmniej częściowo demokratycznych — w porównaniu z obowiązującemi obecnie ordynacjami kurjalnemi iście radykalnych — zawdzięczać należy, że tylko bardzo nieliczne kahały w Małopolsce zach. (m. in. Tarnów, Gorlice, Jarosław), powzięły odnośne dobrowolne uchwały o demokratyzacji Rad wyznaniowych, inne zaś wolały zachować wygodny dla obecnych władców kahalnych — status quo.

Na czele tych „konserwatywnych“, (oczywiście w nagorszem tego słowa znaczeniu) gmin w kraju, kroczy kahał krakowski, którego władcy iure caduco szczycą się swą tradycją „demokratyczną“. Przed kilku miesiącami przygwoździliśmy na tem miejscu obłudną i perfidną taktykę krakowskiej kliki kahalnej, której przewodniczący w oficjalnych enuncjacjach stale podkreśla chęć zdemokratyzowania Rady wyznaniowej, a równocześnie za kulisami czyni wszystko, by tylko moment odnośnej uchwały jak najbardziej odwlec. Przekroczono już w tym celu kilkanaście „ostatecznych“ terminów, wywalczonych wprost przez reprezentantów opozycji na plenarnych posiedzeniach. Raz nie było komisji statutowej, to znów brakło potrzebnego kompletu, potem referent nie miał czasu, następnie znalazł już chwilę czasu i w równe pół roku po ogłoszeniu rozporządzenia (z początkiem maja br.) przedłożył komisji statutowej karykaturalny projekt „zdemokratyzowania“ statutu, przez wprowadzenie dwóch kół wyborczych, jednego dla opodatkowanych, a drugiego dla reszty wyborców. To był ostatni „czyn“ naszych kahalników w tej sprawie. Odtąd postulat demokratyzacji kahału był głosem wołających na puszczy reprezentantów opozycji w Radzie wyznaniowej.

Na posiedzeniu kahału w dniu 10 październi ka br. prezydent Dr Landau na interpelację radcy Dr Bulwy uznał za wskazane oświadczyć, że interpelant ma rację (sic), że sprawę reformy wyborczej trzeba już raz załatwić. Równocześnie zapowiedział p. prezydent zwołanie komisji statutowej najdalej do trzech tygodni. Tymczasem jutro minie od tego dnia 5 tygodni, a komisja statutowa jakoś nie została zwołana.

Do tego sabotowania sprawy reformy wyborczej i niedotrzymywania wszelkich zobowiązań oraz uchwał w tej kwestji ze strony prezydjum jesteśmy już tak przyzwyczajeni, że nie poświęcilibyśmy jej powyższych słów, gdyby nie dzisiejsza okazja pierwszej rocznicy wydania znanego rozporządzenia. I z miłą chęcia gotowiśmy zapewnić p. prezydenta, że do tego tematu, mocno dlań nieprzyjemnego, nie wrócimy przed upływem drugiej rocznicy, o ile on ze swej strony zerwie z taktyką zapewniania o swych dobrych chęciach i szczerej woli przeprowadzenia demokratyzacji Rady wyznaniowej, przy równoczesnem odwlekaniu decydującej uchwały w nieskończoność.

Niech przyzna się publicznie, że demokratyzacji kahału nie chce przeprowadzić w ciągu drugiego roku, a przestaniemy go o to nagabywać, co tem łatwiej nam przyjdzie, ileże ludność żydowska Krakowa i tak ma już należycie wyrobione zdanie o stanowisku władców kahalnych w tej sprawie...

Jest dla nas rzeczą pewną, że dopóki rząd nie wyda zarządzenia o przymusowej demokratyzacji kahałów, tak długo znaczna część naszych gmin wyznaniowych będzie się kurczowo trzymała systemu kurjalnego i pełnomocnictw przy wyborach.

Tym zaś gminom nadal świecić będzie przykładem — gmina krakowska, którą p. prezydent tak niesłusznie na każdym kroku stawia mniejszym gminom jako wzór, godny naśladowania...

Z. M.

---

wodnił, iż psy, którym wycięto gruczoł tarczykowy, giną po każdej, najlżejszej nawet infekcji. Nauka lekarska stwierdziła związek między niedomogą wydzielniczą gruczołu tarczykowego a gruźlicą a ponieważ ciąża wyczerpuje sprawność gruczołu tarczykowego, dlatego umierają często kobiety chore na gruźlicę w krótkim czasie po odbytym porodzie. Ponieważ mięso i mleko pobudzają gruczoł tarczykowy do intenzywniejszej wydzieliny hormonu, o własnosciach anti-infekcyjnych, powinna się znaleść u osób skłonnych do gruźlicy przewaga wymienionych pokarmów w odżywianiu się...

Do najważniejszych funkcyj gruczołu tarczykowego zaliczyć należy własność zobojętniania trucizn, będących produktem trawienia białka w przewodzie pokarmowym.

Po tych wywodach zrozumiałem będzie nawoływanie lekarzy do ograniczenia nadmiernego często odżywiania się, konsumowania alkoholu i przesadnego palenia tytoniu, albowiem tarczyca i inne gruczoły dokrewne, zbyt wysilone nadpracą, tracą przedwcześnie swą tężyznę, konieczną dla utrzymania żywotności organizmu, warunkując — przedwczesne starzenie się.

(Dalsze artykuły nastąpią).

Rozmaitości

Klub miljarderów

Rogger Kahn, syn znanego bankiera Ottona Kahna, założył w tych dniach w Budapeszcie klub towarzyski, który pod względem przepychu stanowczo przewyższa wszystkie kluby nowojorskie. Nowy klub ma salę taneczną której podłogą jest olbrzymie lustro. W sali jadalnej je się na stolikach, w które wpuszczone są akwarja ze żywemi złotemi rybami. Przy otwarciu klubu płacono 50 dolarów, by módz być obecnym przy tem, jak się bawią miljonerzy...

Największy konkurs piękności świata

Przed kilku dniami urządzono w Rzymie największy konkurs piękności świata. Rozumie się, że konkurs ten urządzili Amerykanie, którzy w tej dziedzinie największe mają doswiadczenie. Amerykanom przyświecała przytem zupełnie praktyczna myśl. Inicjatywa wyszła bowiem od przedstawicieli wielkich wytwórni filmowych którzy w ten sposób spodziewali się odkryć nowe gwiazdy ekranu.

Na kilka tygodni przed konkursem rozlepiono po ulicach rzymskich olbrzymie plakaty, wzywające młodych mężczyzn i kobiety do udziału w konkursie. Afisze zwracały się głównie do mężczyzn, gdyż aranżerzy szukali właśnie „nowych ulubieńców kobiet“. Rezultaty nie dały długo na siebie czekać, głosiło się bowiem 220,000 kandydatów i kandydatek. Komitet miał w każdem mieście swoich przedstawicieli, którzy na miejscu doknywali wyboru aspirantów i aspirantek. Osoby, które szczęśliwie przeszły pierwszy asenterunek, otrzymywały bilet drugiej klasy pociągiem pospiesznym do Rzymu, by się zgłosić w centrali. A tych szczęśliwych było 54 000. Osiem dni trwało, zanim komitet załatwił się z olbrzymią tą armją, aż wreszcie ustalono, że 60 Włochów godnych jest objąć spadek po Valentinie.

O wiele trudniejsze zadanie miał komitet przy wyborze najpiękniejszych kobiet, albowiem do ostatecznego konkursu stanęło 22,000 kobiet. Różnica zdań tyczyła się kobiet okrąglutkich, aż wreszcie zatrjumfowała kobieta smukła o chłopięcej budowie ciała. Wywołało to wielki gniew i oburzenie kobiet pełniejszych, a jury konkursowe trudne rzeczywiście miały zadanie. Okrągłe kobiety powoływały się na Wenus milońską i na inne piękności historyczne, które w niczem nie były podobne do nowoczesnego ideału kobiecego efeba.

Jedna bardziej zdecydowana Neapolitanka wpadła z impetem na trybunę, gdzie zasiadało jury. Sędziowie byli przerażeni, ale krewka Neapolitanka nie miała złowrogich zamiarów. Wenus z Neapolu zrzuciła ze siebie wszystkie szaty i stanęła naga przed zdumionymi sędziami i widzami. Energja Neapolitanki rzeczywiście jej pomogła, gdyż zażenowani sędziowie wciągnęli ją na listę gwiazd filmowych.

Z sali sądowej.

ZASĄDZENIE ZA ZGWAŁCENIE

Wczoraj odbyła się w krakowskim sądzie okręgowym karnym tajna rozprawa przeciw 21-letniemu Tadeuszowi Hudaszkowi czeladnikowi stolarskiemu i Kazimierzowi Skulskiemu (lat 19) czeladnikowi pantoflarskiemu, oskarżonym o zbrodnię zgwałcenia 18 letniej Eugenji S. Zbrodniczego czynu dopuścili się oskarżeni dnia 24 czerwca br. na łące obok ul. Płaszowskiej za mostem kolejowym. Poszkodowana rozpoznała sprawców czynu w obu oskarżonych, którzy do winy się nie przyznali. Trybunał po przeprowadzonej rozprawie skazał Hudaszka na 15 miesięcy, a Skulskiego na 10 miesięcy ciężkiego więzienia.

Przewodniczył sso. Dr Kaczmarski, wotowali sso. Dr Wątor i sso. Warchałowski, oskarżał prok. Stawarski, bronił adw. Dr Kunstlinger.

WYROK W PROCESIE O NADUŻYCIA W 5 PAC.

Zapadnie dziś w sądzie wojskowym. Zeznawać ma jeszcze 5 świadków poczem nastąpią wywody końcowe i ogłoszenie wyroku.

Wesoły kącik

Z SEJMU

W czasie dyskusyj nad kwestją „stać czy siedzieć“ wszyscy posłowie wypowiedzieli się za siedzeniem, jedynie tylko komunista Sochacki oraz pos. Zdziechowski byli przeciwnego zdania.

— Cóż za powód? — pytali ich dziennikarze.

— Ja już dość siedziałem! — oświadczył Sochacki.

— A ja nie mogę siedzieć! — dodał Zdziechowski.. .

BIUROKRACJA

(hf) Podczas wojny bolszewicko-polskiej napisał podoficer kancelaryjny pewnej kompanji następującą kartę służbową do dowódcy pułku: „Doniesienie o śmierci szeregowca N. anuluje się z tego powodu, że dnia dzisiejszego zgłosił się polegly osobiście przy raporcie i zeznał że ...“

WYJAŚNIENIE

Dlaczegóż-to nosi książę Walji błękitne szelki z biało haftowanym herbem?

— Gdyż inaczej spadłyby zeń spodnie.

Program stacyj broadcastingowych

Sobota, 13 listopada.

Warszawa (400 m) 15—15'15 Komunikat gospodarczy. 17—17'25 Pogawędka pt. „Dzisiejszy język literacki“. 17'30—18'30 Jazzband. 18'30—18'55 Odczyt pt. „Chopin w Warszawie“. 19'45—19'55 Nad program Rozmaitości. 20'30—22 Koncert wieczorny. Muzyka lekka. Sygnał czasu. Informacje prasowe. **Wiedeń** (531, 582.5 m) 19'30 Jazzband z hotelu Bristol. **Berlin** (504, 571 m) 21 Tańce. Wiadomości. Prognoza. 22'30—24'30 Muzyka taneczna. **Wrocław** (418 m) 20'10 Wesoły koncert. 22'15—24 Muzyka taneczna: **Budapeszt** (560 m) 22'15 Muzyka cygańska. **Londyn** (365 m) 21'30 i 23'15 Koncert. 22'30—1 Muzyka taneczna. **Zurych** (513 m) 13'15 Giełda. 19'57 i 21'50 Nowości. Prognoza.

PRZEGLĄD GOSPODARCZY

Żądanie drobnych kupców w sprawach podatkowych i kredytowych

Delegacja Centrali Drobnych Kupców i Handlarzy w Polsce udała się do nowomianowanego wiceministra skarbu i przewodniczącego komisji do zreformowania systemu podatkowego p. K. Góry, któremu przedstawiła cały szereg postulatów drobnego kupiectwa.

Delegacja podkreśliła, że dotychczasowy system podatkowy stosowany z całą bezwzględnością doprowadził wraz z kryzysem gospodarczym do ruiny stan mieszczański w Polsce, a w pierwszym rzędzie drobne kupiectwo żydowskie. Najzgubniejszym w skutkach swoich okazał się podatek obrotowy, który w znacznej mierze przyczynił się do zniszczenia i tak szczupłego kapitału obrotowego drobnego kupiectwa, dowodem czego jest masowa likwidacja drobnych przedsiębiorstw lub przejście przedsiębiorstw od wyższych form do najniższych (od manufaktury do wody sodowej, lub handlu ulicznego). s b —

Delegacja domaga się obniżenia stopy procentowej od obrotu w handlu drobnym do 1 proc. zaś dla artykułów spożywczych do pół proc.

Wskazując na nierównomierną i niesprawiedliwą obecnie obowiązującą, klasyfikację przedsiębiorstw handlowych, delegacja podkreśliła konieczność przeklasyfikowania takowych, wprowadzając podział kategorji II, III. i IV. w zależności od dokonanych obrotów na grupy „A. i B". Grupa IVb przy obrocie do 3000 Zł. rocznie miałaby być zwolnioną od opłacania podatku obrotowego.

Wobec przewlekłej dotychczasowej procedury umarzania drobnych kwot zaległości przy której ostateczna decyzja należy do kompetencji Izb Skarbowych delegacja wysunęła projekt upoważnienia Urzędów Skarbowych, jako organów bliżej stojących płatników do samodzielnego umarzania powyższych zaległości po wysłuchaniu opinji Komisyj Szacunkowych. Materjałem orjentacyjnym przy umarzaniu zaległości mogłyby być listy najbiedniejszych płatników przez organizacje zawodowe przedstawiane.

Delegacja obszernie omówiła sprawę podatku dochodowego na rok podatkowy 1926 i wskazała na ogólną tendencję władz skarbowych do uskuteczniania wymiarów szablonowo bez indywidualizowania każdej poszczególnej sprawy. Skutkiem takiego postępowania pociągnięto do opłacania rzeczonego podatku najbiedniejszych płatników, nawet otrzymujących zapomogi bądź to od krewnych z Ameryki bądź to z instytucji kredytowych. Wobec panującego kryzysu zachodzi potrzeba rozłożenia na 2 raty podatku dochodowego na rok bieżący bez doliczenia odsetek.

Poruszone również były sprawy zaniechania egzekucji przeciwko najbiedniejszym płatnikom oraz umorzenia zaległości emigrantom, udającym się zagranicę w celach zarobkowych.

W końcu delegacja, powołując się na swoją poprzednią konferencję w Ministerstwie Przemysłu i Handlu, poruszyła sprawę przyznania państwowych kredytów dla drobnego kupiectwa.

We wszystkich poruszonych kwestjach delegacja przedstawiła wyczerpujące memorjały oraz załączyła listy pokrzywdzonych płatników podatku dochodowego z różnych miast.

Wicemin. uważnie wysłuchał wywodów delegacji i zaznaczył, że postulaty drobnego kupiectwa będą przez Komisję Nowelizacyjną wzięte pod rozwagę przy opracowaniu odpowiednich zmian, niektóre zaś nie wymagające zmian w drodze ustawodawczej będą w miarę możności, uwzględniane.

Z udręczeń podatnika

Jeden z czytelników naszych w Przemyślu nadsyła nam nowy przykład udręki, na jaką narażeni są obywatele wskutek nieporządków panujących w administracji skarbowej.

Mianowicie z nadpłaconego podatku dochodowego należał mu się zwrot kwoty 68 zł 11 gr., którą to kwotę prawidłowo w odnośnym urzędzie przekazał na konto podatku przemysłowego za rok 1925, zaś resztę tego podatku w kwocie 232 zł. zapłacił w gotówce. Prosta ta operacja nie może jednak jakoś znaleść swego wyrazu w księgach podatkowych, gdyż w ciągu bieżącego r. już trzykrotnie dokonano u niego egzekucji celem ściągnięcia tych nieszczęsnych 68 złotych i za każdym razem musiał reklamować i chodzić po urzędach, by odwołano licytację. Przyznano mu oczywiście zawsze rację i obiecywano sprawę załatwić, tymczasem ku swemu zdumieniu otrzymał on teraz znowu egzekucję na kwotę już 125 złotych tytułem zaległości podatku przemysłowego z roku 1925 wraz z odsetkami i egzekutorem. Wyznaczona już nawet została licytacja na 28 bm.

Trudno się dziwić, że cierpliwość nieszczęsnego podatnika ma się już ku końcowi i że stracił już nawet ochotę do ponownego reklamowania i biegania po urzędach. Nie możemy mu niestety, inaczej pomóc, jak tylko przez opublikowanie tego ciekawego przyczynku do tematu „sprawności" urzędów skarbowych.

Instytut badania konjunktury gospodarczej

W najbliższych tygodniach powstaje w Warszawie Instytut Badania Konjunktury Gospodarczej.

Będzie on pod względem administracyjnym związany z Głównym Urzędem Statystycznym Na czele Instytutu stanie kierownik i Rada, w skład której wejdą przedstawiciele ministerstw, instytucyj gospodarczych, banków państwowych, organizacyj gospodarczych oraz przedstawiciele nauki.

Instytut, ten, którego zadaniem będzie badanie konjunktur gospodarczych, ma być prowadzony na wzór podobnego Instytutu przy Uniwersytecie Harward w Cambridge pod Bostonem i Instytutu „für Konjunktur Forschung" w Berlinie.

Instytut warszawski będzie wydawał specjalne czasopismo poświęcone powyższym zagadnieniom, zamierza również przygotować szereg specjalnych wydawnictw.

Ulgi celne na maszyny i aparaty niewyrabiane w kraju

Izba handlowa i przemysłowa w Krakowie zawiadamia interesowanych, iż z dniem 9 bm. nastąpiło rozszerzenie rozporządzenia o ulgach celnych przy przywozie maszyn i aparatów niewyrabianych w kraju.

Od powyższego terminu stosowane będzie cło ulgowe (20 proc. cła normalnego) nietylko przy przywozie maszyn i aparatów niewyrabianych w kraju, o ile stanowią części składowe nowoinstalowanych kompletnych urządzeń i oddziałów zakładów przemysłowych lecz także przy imporcie takich maszyn i aparatów które mają służyć do obniżenia kosztów, względnie zwiększenia produkcji przemysłowej i rolnej.

—o-§-o—

KOMISJA DLA ZMIANY DOTYCHCZASOWEGO SYSTEMU PODATKOWEGO. Prace komisji powołanej dla reorganizacji systemu podatkowego są w pełnym toku. Zadaniem komisji tej jest głównie rozdział dochodów państwowych od dochodów samorządowych. Przewodniczącym komisji tej jest p. wiceminister skarbu Góra, członkami zaś: naczelnik wydziału lwowskiej izby skarbowej p. Weinert, naczelnik wydziału wileńskiej izby skarbowej, p. Denisiewicz oraz inspektor ministerjalny, p. Bonelski. Głównym tematem obecnych obrad jest nowelizacja ustawy podatku dochodowego i reforma podatku gruntowego.

Z RYNKU ZBOŻOWEGO W WARSZAWIE. Dotychczas nie udało się zahamować zwyżki cen żyta. W ciągu dalszym sprzedawano żyto po 41 zł. za kwintal franco Warszawa. Podniesienie ceny tej jeszcze o 10 proc. czyli o wysokość kosztów przewozu od stacji granicznej, lub też obniżenie ceny żyta zagranicznego w tych samych granicach zdecydować może o imporcie żyta nawet do b. Kongresówki. Cena bowiem żyta loco Warszawa równa się już cenie żyta zagranicznego loco granica.

Podziękowanie.

WPanu **Józefowi Bieleckiemu**, gen. zastępcy fabryki cykorji „Gleba" za ofiarowanie skrzynki cykorji dla zakładu Żyd. Starców, składa tą drogą serdeczne „Bóg zapłać"
Wydział.

Z okazji zaręczyn sz. towarzysza i współpracownika naszego p. L. Engelberga z p. Idą Sandhaus, gratulują sedecznie.
Sjoński Komitet Miejscowy
Żyd Fundusz Narodowy

SPRAWY PALESTYNSKIE

O zdrową i realną podstawę dla ruchu chalucowego

Jednym z naczelnych zagadnień i problemów emigracji żydowskiej do Palestyny jest przygotowanie odpowiedniego materjału ludzkiego.

Problem ten jest bodaj, że najważniejszy, dlatego, że w przeciwieństwie do innych krajów emigracyjnych, skierować chcemy do Palestyny elitę naszego społeczeństwa, świadomą tego, iż ma być jądrem naszej społeczności, opartej przedewszystkiem na idealnych przesłankach życia, na pojęciach pracy własnej, na pojęciach wspólnoty. Przedsięwzięcie nie jest więc łatwe;

Zdajemy sobie wszyscy sprawę, że w pierwszym rzędzie zdobyć musimy młodzież i uczynić z niej główny czynnik przy budowie fundamentów, odbudowującego się życia żydowskiego. Możliwem zaś jest to jedynie, jeśli wychowamy ją w duchu chalucowym, w duchu, który każe radosną i twórczą pracą rąk własnych wykuwać sobie i całemu narodowi lepszą, jaśniejszą przyszłość.

Dotychczasowe wysiłki w tej mierze, podejmowane ciągle z nadzwyczajnemi trudami i połączone często z nieproduktywnem zużyciem energji wykazały, że rzecz cała musi być ujęta z punktu widzenia szerszego, z myślą o całych masach młodego pokolenia, z horyzontem obejmującym nietylko aktualne bolączki i luki w wychowaniu młodzieży żydowskiej, żywiołowo rwącej się do Palestyny. Nie wystarczyły i nie wystarczą środki, którymi się posługujemy.

Bo czyż rzeczywiście możemy powiedzieć, żeśmy spełnili swe zadanie, jeśli cała praca społeczeństwa żydowskiego, a właściwie komitetów obywatelskich pomocy chalucowej, tj. Ezry, polega dotąd na dorywczo przeprowadzanej „Hachszarah“, czy to w swoich małych fermach, czy to u chłopów, czy wreszcie po warsztatach, i na „Alija“ przez umożliwienie wyjazdu rzeszom niecierpliwej i palącej się młodzieży?

Czy tak ma wyglądać przygotowanie i wychowanie tych, którzy mają być naszą przyszłością, tych, którzy mają być przygotowani duchowo, fizycznie i zawodowo budować nam Ojczyznę?

Po stokroć nie! Dlatego też przyklasnąć należy z największem uznaniem myśli stworzenia **wielkiej Kolonji Ogrodniczej w Małopolsce**, któraby urzeczywistnić potrafiła zamierzenia i programy zdrowego i celowego wychowania młodzieży żydowskiej. Centralizacja instytucyj wychowawczych została świetnie zapoczątkowana założeniem wielkiej szkoły rzemieślniczej im. błp. Karkisa we Lwowie.

Kwestja zaś fermy staje się paląca koniecznością i społeczeństwo żydowskie musi traktować ją w obecnem położeniu jak najrealniej.

Znaczenie powstania centralnej fermy rolniczej z wzorową szkołą gospodarczą, skupiającą na swym obszarze paręset do tysiąca chaluców, jest pierwszorzędnej wagi tak dla Palestyny, jak i dla golusu. Do Palestyny wyjadą ludzie po paroletniem przygotowaniu, nie emigranci, lecz pełnowartościowy element kolonizacyjny. Palestyna powinna być wielką, nie przez swoje instytucje i banki, ale przez pracę żydowską, która stworzy prawdziwą wieś żydowską, będącą podstawą każdej polityki kolonizacyjnej. Ludzie ci przyjadą do Erec z pełnem zrozumieniem i wyrobionem poczuciem społecznem, gdyż mimo wymaganej samodzielności indywidualnej, wychowanie będzie miało charakter przedewszystkiem społeczno-narodowy, jako konsekwencja typu pracy kolektywnej, zrzeszeniowej. Doczekamy się wreszcie na wielką miarę zakrojonego i planowo przeprowadzonego przewarstwowienia społeczeństwa żydowskiego w golusie, wykażemy, że nie zginęło u nas ukochanie ziemi, i produkty wnej pracy.

Nauka będzie wszechstronna, obejmująca po za zawodową stroną, dziedziny ogólnej wiedzy gospodarczej i kulturalnej.

Podkreślić należy też zwartość i ideowe zespolenie się ludzi w grupie, przez co wychowanie musi nabrać cech o charakterze nowych wartości ogólno-ludzkich.

Zdani na własną pracę i współżycie, przygotują się do życia najodpowiedniej.

Objektywna strona sprawy przedstawia się następująco: Ika, potężna instytucja filantropijna, oddaje do dyspozycji Ezry chalucowej wielki kompleks gruntów w Słobódce leśnej, do 1000 morgów. Również kahał lwowski ofiaruje na cele fermy rolniczej 350 morgów w Kutkowcach. Jedynym warunkiem jest wystawienie szkoły rolniczej i inwestycja najpotrzebniejszych urządzeń i inwentarza.

Do tego celu stworzono spółdzielnię z Radą nadzorczą na czele, która przez sprzedaż początkowo 10.000 akcyj po Zł 3 — chce zebrać potrzebne fundusze.

Nie omyliliśmy się licząc na gorące zainteresowanie się społeczeństwa naszym planem. Znalazł poklask program, wedle którego każdy przez swój datek staje się udziałowcem i zdobywa przez to wgląd i wpływ na cały tok pracy. Jesteśmy jednakowoż dopiero u początku i wiedząc, że aktywność i sumienie społeczeństwa należy ciągle pobudzać, rzucamy ponownie na szpaltach prasy apel o intensywną współpracę, o chętne nabywanie udziałów kooperatywy rolnej.

Tylko w ten sposób stworzymy fermę rolniczą, która może się stać jedną z najżywotniejszych placówek żydowskich i najpiękniejszym pomnikiem żydowskiej pracy w golusie dla Palestyny.

Dr. Leon Wunderer.

„Państwo żydowskie czy ojczyzna dwunarodowa?“

Przyczynki do dyskusji.

I.

W związku z toczącą się od dłuższego czasu, a ostatnio znowu podjętą dyskusją na temat „Państwo żydowskie czy ojczyzna dwunarodowa“, zamieścimy — chcąc naszych czytelników zapoznać z przeważnie mało znanemi u nas poglądami — z szeregiem materjałów dyskusyjnych, jakie w tej sprawie pojawiły się w Palestynie, nie zajmując przytem wobec tych poglądów stanowiska.

W niedawno omówionej na łamach naszego pisma książce **Hansa Kohna** pt. „Dzieje narodowego ruchu arabskiego“, stwierdza autor, że w sjoniźmie istnieją dwa kierunki odnośnie do formy przyszłej organizacji życia Żydów w Erec Izrael. Pierwszy określa H. Kohn mianem: „narodowo- kulturalny“ i wywodzi go od Mojżesza Hessa drugi zaś „polityczno narodowym“, wywodzącym się od Teodora Herzla. Hess dążył do odrodzenia żydostwa wśród odradzającej się ludzkości i dla dobra tej ludzkości. Kontynuował tę ideę Perec Smoleński. który w swej najlepszej rozprawie: „Am olam“ dochodzi do następującego wniosku: Żydzi są narodem ducha narodem idei i życia wewnętrznego; inne narody są narodami czynu, doświadczenia i życia zewnętrznego. Życie wewnętrzne określa charakter narodowy Żydów i stanowi wystarczającą podstawę ich bytu narodowego. Dzięki sile ducha utrzymali się Żydzi jako naród, mimo że brakowało im zewnętrznego symbolu narodowego życia, koniecznego u innych narodów.

Achad- Haam rozszerzył tę myśl i doszedł do wniosku, że należy stworzyć centrum duchowe w Erec Izrael, celem zachowania jedności żydostwa i pomnażania jego wartości duchowych. Sjonizm jest przeto dla tego kierunku odrodzeniowym ruchem żydostwa a stworzenie osiedla (jiszuw) w Palestynie dla części żydostwa, osiedla wolnego pod względem kulturalnym i ekonomicznym a w razie możności we formie siedziby, czy państwa — jest tylko środkiem do tego.

Niema w tym kierunku dążenia do osiągnięcia zewnętrznej władzy lecz pragnienie poznania, udoskonalenia i wzbogacenia istoty żydostwa.

Drugi kierunek polityczno- narodowy, związany z nazwiskiem Teodora Herzla, staje całkowicie na stanowisku rzeczywistości europejskiej. Nie obchodzą go wieczyste problemy żydostwa, lecz nędza Żydów i kwestja żydowska w krajach golusu. Rozwiązanie tej kwestji widzi w stworzeniu wolnej i silnej społeczności żydowskiej w **Palestynie**, gdzie rozwinie się nowe pełne i silne pokolenie żydowskie, mogące całkowicie i bez przeszkody spełniać swe zadania kulturalne i gospodarcze. Kierunek ten, którego cel można osiągnąć odpowiedniemi środkami w ramach obecnego ustroju politycznego widzi w szybkiej kolonizacji Żydów w Palestynie przez masową emigrację konieczny warunek wprowadzenia narodu żydowskiego w szeregi narodów niezależnych i suwerennych.

Obecni zwolennicy koncepcji dwunarodowej ojczyzny, do których zalicza się Hans Kohn, nawiązują do pierwszego kierunku sjonizmu. Na tej podstawie dążą oni do współżycia Żydów i Arabów, których los związał węzłem wewnętrznym z Palestyną, na zasadzie zupełnego równouprawnienia. Pragną oni zlania się społeczności żydowskiej stale wzrastającej się, z życiem bliskiego Wschodu, który je otacza. Wedle poglądów tej grupy w sjoniźmie, Palestyna nie powinna stać się wyłącznie państwem żydowskiem, lecz społecznością (hebr.: „khilijah“), w którejby żyły obydwa narody równe pod względem uprawnień. Żaden z narodów nie byłby narodem panującym, mogącym narzucić wolę drugiemu. W ten sposób kwestja większości przestanie być pojęciem politycznem, a znaczenie jej będzie znikome, na wzór Szwajcarji. Stworzenie takiej społeczności na pograniczu Wschodu i Zachodu może mieć wielkie znaczenie dla rozwoju ideologji narodowej i jej form politycznych i kulturalnych i przynieść wiele korzyści Żydom jakoteż bliskiemu Wschodowi.

Oto w ogólnych zarysach poglądy Hansa Kohna, zawarte w wyżej cytowanej książce. Na zgoła odmiennem stanowisku staje redaktor „Hasziloacha“ i profesor Uniwersytetu Hebrajskiego **dr. Józef Klausner**, który problem ten ujmuje pod innym kątem widzenia.

Jak Magdiel i Bir Ades zawarły pokój i przymierze

Przed niedawnym czasem napadło kilku mieszkańców wsi arabskiej Bir Ades na sąsiednie osiedle żydowskie Magdiel, prawdopodobnie wskutek wrogiej propagandy. Od tego czasu kradzieże w Magdiel były na porządku dziennym. Wkońcu złodziej, którym był młody Arab, został ujęty. Gdyby go oddano władzom, otrzymałby dotkliwą karę długoletniego więzienia. Przewodniczący rady osiedla tego jednak nie uczynił, lecz postanowił sprawę załatwić ugodowo. Szeik wsi arabskiej przysłał wobec tego deputację do Magdiel, proponując wspólną naradę. Zaproszenie przyjęto, a naradę wyznaczono na następną niedzielę. Miała zostać zawarta zgoda, oraz przymierze.

Rankiem oznaczonego dnia przybyli notablowie arabscy do Magdiel. U wejścia do osiedla oczekiwał ich strażnik na koniu i poprowadził do domu ludowego, gdzie powitała ich rada osiedla. Po śniadaniu rozpoczęły się formalne obrady. Szeik podniósł, iż jego wieś przeszła ciężkie czasy. „Dawniej była to duża wieś, atoli obecnie z woli Allaha jest już prawie niczem. Choroby zdziesiątkowały ludność. Atoli

odkąd wy się tutaj osiedliliście, byliście nam dobrymi sąsiadami, tak że położenie nasze z dnia na dzień się poprawiało. Wysuszacie bagna, główne źródło naszych chorób, dajecie nam pracę, postępujecie wobec nas, jak kochający bracia. Nasi wrogowie kłamią, jeśli utrzymują, iż my jesteśmy przeciwko wam. W rzeczywistości są Arabowie i Żydzi braćmi!“ Wszyscy obecni Arabowie przyklasnęli słowom swego szeika. Po podpisaniu paktu pokojowego przez obie strony, postanowiono dzień ten obchodzić w przyszłości jako święto, w duchu braterstwa. „Oby Allah ukarał tych, którzy chcą zasiać niezgodę pomiędzy braćmi!“

„Trzeci mur“

Jak „Times“ donoszą, odnaleziono przed kilku dniami przy kopaniu fundamentu dla nowego gmachu amerykańskiego instytutu archeologicznego w Jerozolimie dalszy ciąg tzw. „trzeciego muru“, którego część odnaleziono już przed kilku laty około 70 metrów dalej na zachód. Departament dla starożytności polecił rektorowi Uniwersytetu Hebrajskiego drowi Sukenikowi przeprowadzenie dalszych wykopalisk. Zeszłoroczne poszukiwania dra Sukenika wespół z drem L. Mayerem doprowadziły do odkrycia, iż te resztki na północny zachód od bramy damasceńskiej położonego muru stanowią tzw. „trzeci mur“, który wedle zapodań Józefa Flawjusza założony został przez Herodesa Agryppę I. (37—44 po Chr.).

Partje robotnicze wobec sytuacji w Palestynie

Z okazji otwartej w dniu 26 ub. m. w Tel Awiwie konferencji partji robotniczej „Achdut-Haawoda“ zamieszcza „Haarec“ artykuł, w którym wywodzi: Jakkolwiek nikt nie dziwiłby się, gdyby obecnie z szeregów robotniczych podnosiły się głosy troski i rozpaczy, to jednak widzimy, iż właśnie stamtąd idzie apel do optymizmu i do wiary sjonistycznej. Dowodzi tego ostatnia konferencja „Hapoel Hacair“, która była wspaniałą demonstracją wiary w sjonizm i w ducha prawdziwej chaluciut. Wielkie plany i problemy sjonizmu uwydatniały się na konferencji silniej, aniżeli specjalne kwestje robotnicze, a przywódcy mogli sobie nawet pozwolić na krytykowanie wielu formułek i postulatów teorji socjalistycznej.

„Konferencja „Achdut Haawoda“, która obejmuje większość robotników, a przedewszystkiem element miejski i jest główną partją socjalistyczną w Palestynie, posiada inny charakter. Robotnik miejski od szeregu miesięcy wystawiony jest na najcięższe próby i żyje w wielkiej nędzy i rozpaczy. Cała opinja publiczna Palestyny musi z żalem wyznać, że przypatrywała się cierpieniom robotnika żydowskiego, a nie przyszła mu z pomocą.

Autor artykułu wyraża nadzieję, że konferencja „Achdut Haawoda“ mimo to stanie na wysokości zadania, i wskazuje na niedawne oświadczenie Ben Guriona, iż szybkie urzeczywistnienie sjonizmu stanowiło główny czynnik powstania partji i jeszcze teraz jest panującą ideą w „Achdut Haawoda“.

DROBNE WIADOMOŚCI ŻYDOWSKIE

ANTYSEMITYZM SPORTOWY W ANGLJI. Wielkie zdziwienie wywołała w Londynie wiadomość że Midsurey Golf Club, którego kapitanem jest książę Walji, urzędowo ogłosił, że nie przyjmuje więcej Żydów na członków klubu.

Wiadomość ta wywołała liczne komentarze nie tylko w kołach żydowskich lecz również w sferach społecznych oraz sportowych w Londynie i stała się sensacją dnia.

PROTEST PRZECIWKO PRZYWRÓCENIU KATEDRY PROFESOROWI CUZA. Rada wydziału prawnego na uniwersytecie w Jassach, która składa się przeważnie z postępowych profesorów, uchwaliła protest przeciwko powołaniu na katedrę antysemickiego profesora Cuzy, który w dużym stopniu przyczynił się do wybryków antysemickich na uniwersytetach rumuńskich.

Obrady Anglo Jewish Assotiation
w sprawie Żydów zagranicznych

PRAWO OBYWATELSTWA ŻYDÓW RUMUNSKICH.

Przed kilku dniami odbyło się pod przewodnictwem p. Leonarda Montefiore zebranie Anglo Jewish Assotiation, na którem odczytano i przyjęto do wiadomości sprawozdanie Joint Foreign Committee (komitet dla zewnętrznych spraw żydowskich).

P. Lucien Wolff na interpelację dra Gastera oświadczył w sprawie obyw. Żydów rum., że rząd rum. zdaje sobie sprawę z krzywdy popełnionej w tej sprawie, lecz nie może (?) już unieważnić prawomocnych aktów. Obecnie wpłynęło 14.000 podań w sprawie obywatelstwa. P. Wolff jest zdania, że należy wystosować do rządu rumuńskiego zapytanie, czy zamierza dotrzymać przyrzeczeń o pomyślnem załatwianiu sprawy obywatelstwa które rumuński minister spraw wewnętrznych złożył w Genewie. Należy czekać na odpowiedź do 15-go bm.

KOLONIZACJA W AMERYCE POŁUDN.

P. Montefiore złożył sprawozdanie o działalności kolonizacyjnej ICA w Ameryce Południowej. W bieżącym roku należy się spodziewać dobrych żniw. We wszystkich kolonjach argentyńskich zaznacza się duży postęp gospodarczy. Od początku roku liczba kolonistów, którzy po spłaceniu długów stali się właścicielami swych gruntów, wzrosła do 7,723, stanowią więc oni czwartą część ogólnej liczby kolonistów. Również w Brazylji kolonizacja rozwija się pomyślnie. W Kanadzie także wzrosła liczba farmerów żydowskich w kolonjach ICA.

BANK POŻYCZKOWY W PALESTYNIE.

Co się tyczy działalności w Palestynie to ICA jest współudziałowcem Banku Pożyczkowego w Palestynie, znajdującego się pod zarządem Rady Gospodarczej w Palestynie. Należy poczynić starania, aby część funduszów, któremi rozporządza Rada Gospodarcza była zdeponowana w Banku Pożyczkowym w Palestynie, w ten sposób Bank będzie mógł udzielić większych kredytów, szczególnie plantacjom owocowym.

KOLONIZACJA ŻYDOWSKA W ROSJI I POLSCE.

Sprawozdawca p. Montefiore omówił następnie działalność kolonizacyjną „ICA“ w krajach wschodnio-europejskich. W Rosji sowieckiej zaznaczył się wśród ludności żydowskiej zatrudnionej w handlu żywiołowy pęd do rolnictwa. Nowe granice polityczne odcięły wiele rynków zbytu, co też najbardziej dotknęło żydowskie warstwy średnie. Agro-Joint realizuje wspaniały plan kolonizacji żydowskiej. ICA prowadzi podobną działalność, lecz na mniejszą skalę. W Polsce ICA, w związku z reformą rolną, dopomaga arendarzom Żydom, aby stali się właścicielami wydzierżawionych gruntów. Pozatem ICA popiera w Polsce setki kas pożyczkowo-oszczędnościowych, które liczą prawie 90,000 członków. Dr. Gaster zapytał dlaczego ICA tak mały udział bierze w kolonizacji w Rosji sowieckiej, P. Kohen, wiceprezydent Rady ICA odpowiedział, że ICA nie rozporządza tak wielkiemi sumami, jak Agro-Joint, toteż musi się ograniczyć do osiedlania nowych rodzin w dawnych kolonjach ICA dąży do tego, aby w przyszłości spotęgować swą działalność.

Działalność „Hiasu“ i „Emigdirektu“
w Ameryce Połudn. oraz Palestynie

Berlin. (ŻAT) Doniesienie dr. Kreinina, bawiącego obecnie w Ameryce o tem, że żydowsko-amerykańskie towarzystwo emigracyjne „Hias“ zamierza rozpocząć intensywną działalność w Europie Ameryce Południowej oraz Palestynie, wywołało wśród działaczy emigracyjnych wielkie zadowolenie. Należy się spodziewać, że wzmożona działalność „Hiasu“ oraz „Emigdirektu“ przyczyni się do tego, że wielka liczba emigrantów żydowskich będzie miała ułatwioną możność znalezienia pracy w różnych krajach. Szczególne znaczenie ma plan „Hiasu-Emigdirektu“ w sprawie ułatwienia emigracji do Ameryk Południowej. W tym celu mają być założone biura informacji oraz pośrednictwa pracy, które będą skierowywać emigrantów do różnych okolic i różnych zawodów. Ze specjalnem uznaniem spotkał się plan Emigdirektu i Hiasu, zmierzający do udzielenia przez Żydów amerykańskich pomocy tym krewnym, którzy zamierzają się osiedlić w Palestynie.

Udział Żydów w rozwoju zachodnich Stanów Ameryki

Filadelfja. (ŻAT) Niedawno odbyło się 34te doroczne zebranie Żydowskiego Towarzystwa Historycznego. Przewodniczący towarzystwa dr. Rozenbach wygłosił referat o udziale Żydów w rozwoju zachodnich stanów Ameryki. Referent stwierdził, że naogół mało znany jest fakt, że pierwsi żydowscy mieszkańcy Filadelfji dali bodźca do kolonizowania zachodnich polaci w kraju i byli pierwszymi właścicielami tych terenów na których powstało Chicago oraz St. Louis. W planach kolonizacyjnych byli partnerami Benjamina Franklina, Georga Washingtona, oraz Roberta Morrisa. Spotęgowany obecnie wśród Żydów amerykańskich pęd do rolnictwa nie jest zjawiskiem nowem, jest tylko powrotem do dążeń dawnych pokoleń Żydów amerykańskich.

Żydowskie życie akademickie w Ameryce

New Jork. (ŻAT) Żydowska Ajencja Telegraficzna rozesłała ankietę do żydowskich stowarzyszeń akademickich w St. Zjednoczonych, w sprawie liczebności akademików Żydów oraz ich sytuacji prawn. na uczelniach. Na zasadzie otrzymanych materjałów stwierdzono, że w wyższych uczelniach w Stanach Zjednoczonych kształci się obecnie 19.700 akademików Żydów, którzy stanowią 9,5 procent ogólnej liczby akademików. Na żadnym uniwersytecie niema przepisów ograniczających dla Żydów, również w praktyce Żydzi nie są krępowani żadnemi ograniczeniami. Inaczej sprawa się przedstawia, jeśli chodzi o stosunki towarzyskie. Są ogniska akademickie, w których Żydzi mieszkają oddzielnie. Akademicy żydowscy nie są przyjmowani do stowarzyszeń o charakterze towarzyskim i tworzą własne organizacje. Przy podziale stypendjów Żydzi nie są upośledzeni, gdyż władze uniwersyteckie kierują się jedynie pilnością i uzdolnieniami kandydata. Nieco inaczej sprawa się przedstawia w organizacjach sportowych. Tylko tacy Żydzi, którzy znacznie prześcignęli innych mogą się dostać do placówek reprezentacyjnych.

Rabini a prawa wyborcze kobiet

Na wspólnem posiedzeniu Rady oraz delegatów zjednoczonych synagog w Anglji omawiano bardzo obszernie wniosek w sprawie przyznania kobietom praw wyborczych w gminach synagogalnych.

Przewodniczący zebrania sir Robert Cohen oraz wiceprezydent zjednoczenia p. Moses oświadczyli się za przyznaniem kobietom prawa głosu, natomiast rabini obecni na zebraniu stanowczo się temu wnioskowi sprzeciwili. W głosowaniu wniosek o udzielenie praw wyborczych kobietom został odrzucony większością 211 głosów przeciw 158.

Wiadomości z kraju

WYJAZD P. HARDINGA. Dyrektor Banku Emisyjnego w Bostonie p. Harding wyjechał wczoraj dn 12-go bm. rano z Warszawy do Ameryki.

Z KAHAŁU WARSZAWSKIEGO. Komisja kulturalna kahału warszawskiego przeznaczyła na ostatniem posiedzeniu kwotę 300,000 zł. na rzecz żydowskich instytucyj kulturalnych.

WALKA O TRUPY ŻYDOWSKIE. Głośna sprawa błp. Meisnerowej, której zwłoki oddał szpital żydowski w Warszawie do prosektorjum, gdyż w oznaczonym terminie 24 godzin nikt się po nie nie zgłosił, została po interwencji rabinatu w prokuraturze w ten sposób załatwioną, że kierownik instytutu anatomicznego prof. Lot przyrzekł wydać krewnym zwłoki po sekcji. Winę w całej tej aferze przypisują krewnym zmarłej, którzy zgłosili się do szpitala po zwłoki zapóźno.

SAMOBÓJSTWO W SZPITALU. W warszawskim szpitalu żydowskim popełnił onegdaj samobójstwo 22-letni sercowo chory Chaim Neumann. Oto w nocy, nie mogąc dłużej znieść cierpień doczołgał się do okna i rzucił się na bruk, ponosząc śmierć na miejscu.

Z PROCESU KOMANDORA BARTOSZEWICZA. Onegdaj, w 25-tym dniu toczącej się w Warszawie rozprawy o nadużycia w marynarce na wniosek prokuratora żandarmerja aresztowała na sali świadków Marszałka, Erbsteina i Brühla. Prokurator umotywował swój wniosek obawą, by osoby te po zdemaskowaniu ich fałszywych zeznań nie uciekły.

DWA WIELKIE PROCESY POLITYCZNE. Dn. 15-go bm, rozpoczynają się dwa wielkie procesy polityczne o antypaństwową działalność. We Włodzimierzu Wołyńskim sąd okręgowy rozpatrzy sprawę 151 członków partji komunistycznej zachodniej Ukrainy, oskarżonych o pracę komunistyczną na szkodę państwa. Wszyscy oskarżeni osadzeni są od półtora roku w więzieniu prewencyjnym.

Drugi proces odbędzie się w Wilnie przeciw posłom Sergjuszowi Kozickiemu Czuczmajowi i Wasyńczukowi. Sąd apelacyjny w Lublinie unieważnił wyrok sądu łuckiego skazujący ich na półtora do dwóch lat więzienia, a sąd kasacyjny w Warszawie zniósł wyrok lubliński i przekazał sądowi wileńskiemu w drodze delegacji ponowne rozpatrzenie sprawy.

ZA NIEPOSZANOWANIE WŁADZY. Sąd warszawski rozpatrywał sprawę redaktora czasopisma „Walka“, Wieniawy-Długoszowskiego, oskarżonego o nieposzanowanie władzy. Red. Długoszowski, w artykule pt. „Kobiety w więzieniu puchną“ ostro krytykował naczelnika więzienia grodzieńskiego. Sąd skazał red. Długoszowskiego na 2 miesiące więzienia za nieposzanowanie władzy.

DOZWOLONA BIGAMJA. Ciekawą sprawę rozpatrywał onegdaj sąd apelacyjny w Warszawie. Niejaki p. Eisenbaum, ewangelik chcąc połączyć się „dozgonnym“ związkiem z p. Kaliską, a będąc żonaty z inną osobą, przeszedł na wiarę mahometańską. Mułła warszawski Chafizow, zamienił p. Eisenbrauna jednego dnia w wyznawcę Proroka, drugiego dnia udzielił mu rozwodu (z pierwszą żoną) a trzeciego dnia ożenił go z p. Kaliską. Za ten szybki przebieg zmian stanu cywilnego p. E. pociągnięto do odpowiedzialności karnej całą trójkę: mułłę Chafizowa, Eisenbrauna oraz Kaliską. Sąd okręgowy skazał za bigamję i współdziałanie przy jej uskutecznieniu: mułłę — na 8 miesięcy więzienia Eisenbrauna — na 6 miesięcy oraz Kaliską na 3 miesiące więzienia.

Od tego wyroku oskarżeni odwołali się do sądu apelacyjnego powołując się na art. 80 ustawy emerytalnej z r. 1924, która przewiduje wypadek udzielenia wdowiego wsparcia dwum lub kilku żonom urzędnika państwowego wyznania mahometańskiego. Ponieważ zaś zasadą prawa kanonicznego mahometańskiego jest możność posiadania kilku żon, sąd apelacyjny uniewinnił wszystkich oskarżonych.

Zaznaczyć należy, że ostatnio w państwie tureckiem zniesione zostało wielożeństwo.

LEKARZ, OSKARŻONY O SPOWODOWANIE ŚMIERCI CHOREJ. Ryfka Abramowicz pracownica krawiecka w Częstochowie nagle zaniemogła; gorączka przekroczyła odrazu 39 stopni. Mąż udał się do Kasy chorych po lekarza. Ale naczelny lekarz Dr. Stefan Purski oznajmił że chora musi przyjść do ambulatorjum sama, bo nie jest „tak bardzo“ chora. Chorej się pogorszyło, więc z kolei udała się po doktora jej siostra. Dr. oświadczył że przyśle kontrolera i przysłał 19-letniego gońca Kasy, który oświadczył, że „jeszcze bardziej chore przychodzą do ambulatorjum“. Na wezwanie koleżanki chorej, lekarz też nie zareagował. Chora umarła. Śledztwo i ekshumacja zwłok ustaliły, że cierpiała ona na płuca, a śmierć spowodowana została ostrem zapaleniem oskrzeli. Piotrkowski sąd okręgowy skazał Purskiego na 7 dni aresztu, sąd apelacyjny w Warszawie uniewinnił lekarza.

O ZABÓJSTWO TEGO „TRZECIEGO“. Wczoraj rozpoczął się w sądzie warszawskim proces przeciw Stefanowi Lebrun-Likiernikowi, oskarżonemu o zabójstwo znanego poety gruzińskiego, Sergo Kuruliszwiliego. Tłem zabójstwa był stosunek miłosny poety z żoną zabójcy. Rozprawa potrwa kilka dni.

Ze sportu

PIŁKA NOŻNA.

WŁOSKI ZWIĄZEK ogłosił swój międzynarodowy kalendarz. Pierwsze spotkanie międzynarodowe nastąpi 12 grudnia przeciw Węgrom w Rzymie. W marcu dają Czesi rewanż Włochom w Medjolanie, zaś zawody przeciw Hiszpanji odbędą się w maju w Bolonji. Zawody przeciw Hiszpanji będą połączone z wielkimi uroczystościami narodowymi włoskiemi, a nawet weźmie w nich udział para królewska i duce Mussolini. Toczą się również pertraktacje w sprawie rozegrania zawodów z Austrją w styczniu.

SPARTA praska otrzymała od swej współimienniczki w Chicago 1,000 dolarów tytułem odstępnego za gracza Vervenego, który zostaje w Ameryce. Prawdopodobnie Sparta pozostawi w Ameryce większą ilość graczy, podobnie jak i Hakoah.

PROPOZYCJE ZMIAN PRZEPISÓW. Angielskie koła sportowe zajmują się obecnie wynalezieniem sposobu zmniejszenia przerw gry. Na podstawie dokładnych obliczeń doszło się bowiem do przekonania, że z 90 minutowych zawodów zaledwie 60 pozostaje za faktyczną grę o 30 na przerwy. Znakomity teoretyk fotbalu Mr. Ivan Sharpe zaproponował zmianę przepisu o wyjściu piłki poza linję boczną. Mianowicie proponuje on, by uznano out tylko wtedy, gdy piłka dotknie poza obrębem boiska ziemię. Gdy piłka natomiast jest w powietrzu może znajdować się i poza obrębem boiska. Zmniejszyłoby to wybitnie ilość przerw. W najbliższym czasie będzie zajmował się International Board tą propozycją.

* * *

SPARTA—MAKKABI I. Jutro w niedzielę na boisku Makkabi zawody w piłkę nożną Sparta—Makkabi I. Zawody zapowiadają się interesująco. Początek o godz. 11 rano.

* * *

CZARNI (Lwów)—CRACOVIA I. Zapowiedziana na niedzielę dnia 14 bm. gościna Czarnych ze Lwowa wywołała wielkie zainteresowanie. Ostatnie spotkania tych drużyn przyniosły Cracovji dwa nikłe zwycięstwa 3:2 i 1:0, co jest dowodem, że rywal Pogoni jest dla naszych drużyn groźnym konkurentem. Czarni przybywają do Krakowa w swym reprezentacyjnym składzie. Zawody rozpoczną się punktualnie o godz. 2'15 popołudniu.

TEATR ŻYDOWSKI.

„Moszkele Chazer“

Dramat w 3 aktach D. Berkowicza.

Jedyny to może w żydowskiej literaturze dramatycznej dramat którego konstrukcja przestrzega ściśle klasycznej jedności czasu i miejsca akcji.

Prosta, zwykła, chłopska chata, stanowiąca własność chłopa-wychrzty. Poznajemy bohatera w chwili przełomu duchowego. Jest to najsłabszy punkt dramatu. Dowiadujemy się bowiem ubocznie że za ciasno było głównemu bohaterowi w murach ghetta, że za zdrowe miał barki, za silne plecy. Żydostwo go odepchnęło dlatego poszedł do „nich“. Żydostwa autor wcale nie oszczędza ani nie gloryfikuje też swego bohatera. 40 lat żył z chłopami, ale z nimi się nie zżył. Nauczył się czytać po rosyjsku zakupił sobie książki i jest prawie że — inteligentem. Rzecz trudna do zrozumienia, gdyż brak jej psychologicznego uzasadnienia. Dowiadujemy się też z toku akcji, że bohater nie jest wcale sympatycznym człowiekiem. Żyjąc bowiem na wsi z chłopami, spekuluje i dorabia się majątku. Jest skąpym twardym, despotycznym.

A oto przechodzi przez Ukrainę krwawa fala pogromów. W Moszku budzi się sumienie. Gdy u niego zjawi się dawny jego znajomy Majer Ber z córką, którzy uciekli z piekła pogromu, przyjmuje go do siebie i przyspiesza tkwiącą w nim, w duszy jego — tragedję.

Tragiczne są wszystkie osobistości dramatu. Tragiczną jest żona Moszka Awdotija służy mu wiernie jak pies, kocha go niewygasłą miłością, ale jest mu obcą. Obcym mu też jest syn Jakób człowiek słaby, tchórzliwy, o rozdartej duszy. Nienawidzi ojca, który nie pozwala mu być prawosławnym chłopem. Chciałby żyć beztroskiem życiem innych „mołojców“, ale nie może, gdy w żyłach jego płynie ciężka, problematyczna krew żydowska. Nieszczęśliwą jest też Tania, żona Jakóba. Delikatna, słabiutka, płaczliwa nie może się też zżyć ze swem środowiskiem. Błądzi jak cień po scenie. Wreszcie Pjatak były pop, postać żywcem wzięta z galerji „byłych ludzi“ Gorkija. Rezoner sztuki wypowiadający prawdy autora w stanie pijanym.

Syn sprowadza ojcu chłopów na kark i to w momencie, kiedy ojciec po rozmowie z Żydem chce wrócić do żydostwa, wyjechać do Palestyny i tam osiąść jako żydowski chłop. Mimowoli przypominam sobie dreszczem przejmujący krzyk Gorkija o okrucieństwie chłopa rosyjskiego. Okrutnie mści się ten chłop na obcym przybłędzie, zabiera mu drogich gości i wśród straszliwych męczarni posyła ich na śmierć. Moszko staje nad przepaścią. Nie ma dla niego ratunku, tylko jedna może go wybawić śmierć. Wtrąca syna do piwnicy, podpala dom i ginie w płomieniach.

Czemu Moszko przedtem nie uciekł czemu czekał tak długo, aż go złowrogie pochłonęło fatum? Nie czujemy konieczności tego fatalizmu, buntujemy się przeciwko zewnętrznej sile przygniatającej całą akcję. Jest to najsłabsza strona dramatu.

Ale rozlega się w tej sztuce bolesne echo pogromów. Jeszcze nie znalazł się żydowski twórca, któryby ponure widmo pogromów zaklął w uroczyste formy sztuki. Być może dlatego, że brzmią nam jeszcze w uszach jęki pohańbionych naszych sióstr pomordowanych naszych braci. Zbyt świeżą jeszcze jest rana, by sztuka już znalazła odpowiedni dystans. Sztuka Berkowicza jest w każdym razie pierwszą poważną próbą zbliżenia się do tej krwawej, krzywdą nabrzmiałej karty naszej historji...

Wystawiono ją na naszej scenie z całą powagą i głębokiem zrozumieniem. Na pierwszy plan wybija się p. Szerman jednolitą, jakgdyby z jednej bryły kutą postacią. Groza bije od niej, płacz ku nam ze sceny zalatuje. Góruje nad całością widowiska i piętno swe na niem wyciska. Zapominamy o wszystkich zastrzeżeniach, bo na scenie żyje człowiek i wije się w wężowych splotach przeznaczenia.

Doskonałym jak zawsze jest p. Turkow w precyzyjnem uwypukleniu sylwetki pijanicy-rezonera. Silną ekspresję wydobyła p. Holzer ze swej z aktorskiego stanowiska, bardzo wdzięcznej postaci skamieniałej i śmierci już nie lękającej się dziewczyny żydowskiej. W ostatnim momencie objął p. Izrlebson rolę Żyda-męczennika, a świadczy to o jego wielkich zdolnościach że roli tej nie położył. Ostateczną ocenę jego kreacji odkładamy na później, gdy wżyje się więcej w swą rolę.

Umiejętnie i z wielkim nakładem inteligencji i aktorskiego opracowania ujęła p. Wellnerowa swą kreację, sądzę jednakowoż że silniejsze zaakcentowanie starości byłoby więcej wskazanem. P. Rozenowa nie czuła się zbyt dobrze w skórze Tanji. P. Nyselizwajg nie podkreślając tchórzostwa Jakóba zepsuł swą kreację przez zbyt silne momenty. Z epizodycznych ról wymienić należy pp. Brakarza, Orena i Stawa. P. Silber udaną stworzył sylwetkę, ale brak było złośliwości, a Aljoszka złośliwym wszak jest gnomem.

Zharmonizowane z akcją, proste, jednolite i dlatego bardzo sympatyczne były dekoracje p. Waldmana.

Sztuka głębokie robi wrażenie. M. Kanfer.

KRONIKA

Wschód słońca 6 m. 51

Listopad
13
Sobota
7 Kislew 5687

Zachód słońca 15 m. 50

Zmiany personalne w województwie krakowskiem

Jak się dowiadujemy, w ostatnim czasie nastąpiły liczne zmiany personalne w urzędzie wojewódzkim w Krakowie. I tak zostali przeniesieni w stan spoczynku: Michał Rawski, inspektor starostw, Mieczysław Węclewski naczelnik wydziału administracyjnego, Józef Ruebauer radca wydziału administracyjnego, wszyscy na własną prośbę po wysłużeniu pełnych lat służby. Radca województwa Władysław Mięsowicz został przeniesiony w stan spoczynku wysłużywszy 30 lat. W najbliższym czasie mają przejść na emeryturę naczelnik wydziału budżetowego radca Niesiołowski i starosta wielicki Dr Meixner. Naczelnik wydziału samorządowego Dr Zawadzki mimo wysłużonych lat służby pozostanie na swem stanowisku do czasu reaktywowania powiatowych Rad gminnych, którą to akcję podjął w ostatnich dniach wojewoda Darowski.

Z pośród urzędników manipulacyjnych przeniesiono w stan spoczynku 6 osób, mających wysłużone lata służby.

W najbliższej przyszłości nastąpią duże przesunięcia starostów bądźto na tesame stanowiska w innych powiatach, bądź też na referentów do urzędu wojewódzkiego wzgl. na emeryturę.

Jak słychać, redukcja urzędników koncepto wych w województwie i starostwach nie jest na razie przewidziana.

Następcą wicewojewody Dra Wawrauscha ma być w najbliższych dniach mianowany wicewojewoda lubelski Dr Bryła.

Oryginalny mowca na uroczystości państwowej

Jak już donosiliśmy, na onegdajszem uroczystem przedstawieniu „Księcia Niezłomnego“ w teatrze im. Słowackiego wygłosił okolicznościowe przemówienie prof. U. J. Stanisław Kutrzeba w zastępstwie rektora Marchlewskiego. Przemówienie p. Kutrzeby wywołało w audytorjum niemałe zdziwienie i niesmak, gdyż p. profesor najpierw uzasadniał szeroko swój pogląd, że właściwym dniem wskrzeszenia państwa polskiego jest dzień 14 listopada 1918 roku, a pozatem ani słowem nie wspomniał, że w ówczesnych wypadkach brał udział marsz. Józef Piłsudski. Widocznie zdaniem endeckiego uczonego Piłsudski nic takiego nie dokonał, coby usprawiedliwiało wymienienie jego nazwiska w prelekcji o przewrocie listopadowym.

Niewiadomo, co jest bardziej potępienia godne: czy wystąpienie prof. Kutrzeby, czy też powierzenie znanemu i nieprzejednanemu endekowi wygłoszenia mowy o faktach, w których znienawidzony przezeń marsz. Piłsudski odegrał pierwszorzędną rolę.

Zasiłki wojskowe

W myśl uchwały Rady Ministrów projekt rozporządzenia prezydenta Rzpltej o zasiłkach wojskowych został przez ministerstwo spraw wewnętrznych rozesłany do uzgodnienia do poszczególnych ministerstw.

Zgodnie z tym projektem prawo do zasiłku wojskowego ze skarbu państwa przysługuje:

1. W czasie pokoju rodzinom rezerwistów, pełniących czynną służbę wojskową z tytułu: a) nadzwyczajnych ćwiczeń lub kursów wojskowych, b) zarządzenia Rady Ministrów.

2. W okresie mobilizacji rodzinom: a) żołnierzy wojska stałego którzy wskutek ogłoszenia mobilizacji zgodnie z postanowieniem art. 58 ustawy o służbie wojskowej, nie mogą uzyskać odroczenia lub nie mogą z odroczenia tego w dalszym ciągu korzystać b) osób należących do rezerwy lub pospolitego ruszenia powołanych do czynnej służby wojskowej z tytułu mobilizacji, c) ochotników, odbywających służbę ochotniczą.

— **POSIEDZENIE RADY CENTRALNEJ ORGAN. SJON.** odbędzie się w poniedziałek 15 bm. o godz. 8 wieczór w lokalu Org. Sjon. Stradom 15. — W myśl par. 15 statutu Org. Sjon. mają członkowie Rady Partyjnej prawo brania udziału w posiedzeniach Rady Centralnej.

— **SJONIZM A SOCJALIZM.** Dziś, w sobotę dnia 13 bm. o godz. 8 wiecz. wygłosi w sali Kahału Dr Arjeh Tartakower swój pierwszy odczyt, urządzony staraniem Związku żyd. akad. U. J. „Gordonja“, na temat „Sjonizm a socjalizm“.

— **ODCZYT POSŁA CZAPIŃSKIEGO O HISTORJI INKWIZYCJI.** Staraniem Towarzystwa Uniwersytetu Robotniczego poseł Kazimierz Czapiński wygłosi w niedzielę 14 bm. odczyt pod tytułem „**Dzieje fanatyzmu**“. Odczyt odbędzie się w sali kina „Nowości“ ul. Starowiślna 21. Początek o godzinie 11 przed poł. Wstęp 50 gr i 1 zł.

— **WŁADNY GAZDA PODHALA — WŁADYSŁAW ORKAN.** Pod powyższym tytułem odbędzie się w niedzielę dnia 14 bm. w Uniw. Jagiell. o godz. 11 rano odczyt, urządzony staraniem Akad. Komitetu Jubileuszowego ku czci Władysława Orkana, który w przyszłym roku święci jubileusz swej pracy literackiej. Wieczorem o 8 godzinie urządza Ak. Zw. Podhalan w sali mieszczańskiej przy ul. Jagiellońskiej l. 9, II. p. zebranie towarzyskie.

— **Z KRAKOWSKIEGO ŻYCIA SZACHOWEGO** W niedzielę d. 14 bm. o godz. 10 rano odbędzie się w kawiarni „Secesja“ przy ul. św. Anny 2, walne zgromadzenie krakowskiego towarzystwa miłośników gry szachowej im. „Dominika“ z następującym porządkiem dziennym: 1) Uchwalenie statutu. 2) Wybór wydziału. 3) Wnioski i interpelacje.

— **Z UNIWERSYTETU JAGIELLOŃSKIEGO.** P. Szymon Kapelner rodem z Bochni, otrzymał na tutejszym uniwersytecie stopień doktora wszech nauk lekarskich.

P. Stefan Vergesslich z Krakowa otrzymał wczoraj stopień doktora wszech nauk lekarskich.

— **DOWÓZ ARTYKUŁÓW ŻYWNOŚCI** na place targowe był w dniu wczorajszym średni, popyt mały ceny utrzymały się na wysokości poprzedniego targu — poza nabiałem, który znowu nieco podrożał.

— **„LOTNI“ ZŁODZIEJE.** Bronisława Sawicka zam. przy Aleji Krasińskiego l. 17 zgłosiła do policji, że dnia 11 bm. o godz. 17 przyszli do jej mieszkania 2 osobnicy, oferując jej na sprzedaż bilety na odczyt Ligi Ochrony Powietrznej i w tym czasie skradli jej lornetkę teatralną w czarnym futerale skórzanym, wartości 40 zł.

— **ZŁAKOMIŁ SIĘ NA PSA.** Markowski Ludwik zam. przy ul. Prandoty l. 16 zgłosił, że w nocy z 10 na 11 bm. skradziono mu z budy psa łańcuchowego rasy „Griffon“ wartości 300 zł.

— **ZAMIAST SŁUŻBY...** Józefa Kelier służąca z Niebieszczan (lat 20) zgłosiła do policji, że gdy dnia 10 bm. stała w Rynku Głównym w celu wyszukania sobie służby, przystąpił do niej mężczyzna który zaproponował jej u siebie służbę. Gdy Kellerówna zgodziła się zaprowadził ją do Płaszowa nad Wisłę i przy pomocy drugiego osobnika który się po drodze do nich przyłączył, zgwałcił ją, poczem obydwaj zbiegli.

— **WYŁOWILI SARDYNKI Z WYSTAWY.** Zarząd firmy „Zespół“ przy ul. Jagiellońskiej l. 2 zgłosił do policji, że w nocy z 10 na 11 bm. dokonano z wystawy tejże firmy kradzieży kilkunastu flaszek wódki i kilkunastu pudełek sardynek wartości 140 zł. Kradzieży dopuszczono się w ten sposób, że wybito na rogu wystawy szybę i otworem wyciągnięto zapomocą drutu znajdujące się tam przedmioty.

— **SPŁOSZENI WŁAMYWACZE.** Majer Silber, kupiec przy ul. Dietla l. 109 zgłosił do policji, że ubiegłej nocy o godz. 3 nad ranem usiłowali się dostać 2 osobnicy do jego składu maszyn w tym budynku. W tym celu wyważyli drzwi i wybili szybę, lecz syn Silbera który spał w sąsiednim pokoju usłyszawszy stuk obudził się, a wyjrzawszy do sklepu zauważył 2 osobników, którzy na jego widok zbiegli przez parkan na sąsiedni tor kolejowy, nic nie zabrawszy.

— **25 KUR SKRADZIONO** SS. Albertankom przy ul. Polnej l. 11 (Miejski Żłóbek) ubiegłej nocy z niezamkniętego kurnika.

— **KRADZIEŻ FUTRA W KAWIARNI.** Franciszek Daum, kelner w kawiarni hotelu „Grand“ zgłosił, że gdy dnia 12 bm. przyszedł do kawiarni o godz. 6 i powiesił sobie w garderobie swe futro, spostrzegł po 10 minutach, że palto to skradziono mu. Wartość futra 300 zł.

— **ARESZTOWANO:** Żołędzia Andrzeja (lat 24) za kradzież z wozu 6 kg. cukierków na szkodę Szaji Banach Sturmwinda Wiktora (lat 19) za kradzież z wozu 1 gęsi na szkodę Stryszowskiego Jana, gospodarza z Rzeszotar i Baskę Gabryela (lat 53) wyrobnika za kradzież 1 kartonu cukru wartości 7 zł z otwartego sklepu Salomeji Klausner przy ulicy Dietlowskiej l. 58.

Referaty na prowincji

W sobotę 13 bm. wygłosi Dr Feldschuh (Ben-Szem) referat w Oświęcimiu n. t. „Heroizm realizujących odbudowę Palestyny“. Tegoż dnia wygłosi delegat egzekutywy (sekretarz Org. Sjon.) referat w Chrzanowie n. t. „Na marginesie ostatniego Zjazdu Kraj.“, a w niedzielę na ten sam temat w Trzebini.

* * *

W Bochni referować będzie w niedzielę 14 bm. z ramienia Ezry chalucowej Inż. B. Horowitz.

—o§o—

— **ŻYDOWSKI UNIWERSYTET LUDOWY PRZY „PRZEDŚWICIE HASZACHAR“.** Program wykładów: **Sobota** 3—3'45 p. E. Stein: Wielkie postacie literatury europejskiej. 3'55—4'40 p. I. Stern: Dzieje Żydów od Majmonidesa. — 4'50—5'35 p. J. Stern: Kultura starożytna. 5'45—6'30 p. Inż. Ch. Löwenstein: Nauka o Palestynie współczesnej.

Niedziela: 3—3'45 p. Mühlstein: Historja literatury hebrajskiej. — 3'55—4'40 prof. gimn. O. Mahler Polska współczesna. — 4'50—5'35 p. Dr Stein: Kwestja żydowska po wojnie światowej. — 5'45—6'30 p. M. Schönberg: Anatomja, fizjologja i higjena człowieka. Uprasza się o punktualne przybycie.

—o§o—

— **RAUT, ŻKS. „AMATORZY“** odbędzie się w sobotę dnia 4 grudnia br. w sali Saskiej Wobec tego, iż w pracy komitetu biorą udział osoby znane w szerokich kołach towarzyskich, udatność rautu pod względem towarzyskim nie ulega wątpliwości. Zaproszenia wydają firmy H. Lehrer, Starowiślna 17, oraz I. Gross, Stradom 27 w podworcu.

958

—o§o—

— **DR ADOLF GROSS** wygłosi odczyt pt. „Czy wskazanem jest przeprowadzać w Polsce zalecenia finansistów światowych“ w Kollegium Wykładów Naukowych (Rynek gł. 39) dziś w sobotę 13 bm. Pocz. o godz. 7 wiecz.

—o§o—

— **JUŻ W XIX. STULECIU** odkryto wybitne własności czerwonego wina „Hygea Perle“ dla niedokrwistych, a współczesne powagi lekarskie polecają je w wypadkach anemji, biegunki i zaburzeń żołądkowych.

NADESŁANE.
Za rubrykę tę redakcja nie odpowiada

Z okazji zaręczyn szan. towarzysza p. Leizera Engelberga z p. Idą Sandhaus z Tarnowa składa serdeczne życzenia
Stow. „Haszachar“ w Rzeszowie

Serdeczne życzenia z okazji zaręczyn kol. Leizera Engelberga z p. Idą Sandhaus z Tarnowa składają
L. Bock, H. Landman, Ch. Kanan i Kamelhar

Z okazji zaręczyn sz. kol. Leizera Engelberga z p. Idą Sandhaus z Tarnowa gratulują
A. Lieber, J. Geiger, I. Karpf, M. Hilinger i H. Salpeter

Fundusz Łańcuchowy
na rzecz budowy żydowskiego Domu Akademickiego w Krakowie.

LISTA X.

I. Dr. Adolf Gumprich składa 50 zł i wzywa o złożenie odpowiedniej kwoty: 1) Dra Sewe ryna Gottlieba, 2) Dra Józefa Goldenthala, 3) Dra Michała Grünspanna, 4) Dra Samuela Horowitza, 5) Dra Zygmunta Landaua, 6) Dra Bertolda Rappaporta, 7) Dra Izydora Rappaporta, 8) Dra Leona Reifera, 9) Dra Szymona Grünfelda, 10) Dra Józefa Rosenzweiga, 11) Dra Dawida Soldingera, 12) Dra Samuela Warhaftiga.

II. Dr. Jakób Syrop składa 50 zł i wzywa o złożenie odpowiedniej kwoty: 1) Dra Zygmunta Wachtla, 2) Wilhelma Voglera, 3) Józefa Eisena, 4) Adolfa Edera, 5) Jakóba Leser kiewicza.

III. Dr. Ludwik Steinberg składa 50 zł i wzywa o złożenie odpowiedniej kwoty: 1) Dra Józefa Nüssenfelda, 2) Adw. Dra Zygmunta Grünzweiga, 3) Adw. Dra Stanisława Łomińskiego, 4) Adw. Dra Edwarda Lauba, 5) Adw. Dra Józefa Gleitzmanna, 6) Adw. Dra Ignacego Landaua.

IV. Dr. Dawid Wistreich składa 50 zł. i wzywa o złożenie odpowiedniej kwoty: 1. Adw. Dra Maksymiljana Webera, 2) Inż. Józefa Franzosa w Tarnowie, 3) Adw. Dra Rubina Besena w Grybowie, 4) Szymona Scheuera.

V. Szymon Schell składa 100 zł i wzywa o złożenie odpowiedniej kwoty: 1) Adolfa Faltera, 2) Salomona Wistreicha, 3) Mojżesza Engla, 4) Dawida Goldbergera.

Z teatru, literatury i sztuki

— Z KRAKOWSKIEGO TEATRU ŻYDOWSKIEGO. Piękna sztuka D. Berkowicza „Moszkele Chazer", która na czwartkowej premjerze odniosła niebywały sukces artystyczny, powtórzona będzie dziś w sobotę 13 bm. i jutro w niedzielę 14 bm. wiecz. Dramat ten, przez p. Jonasa Turkowa świetnie wyreżyserowany i przez cały zespół koncertowo grany, zostawia głębokie wrażenie. W niedzielę o godz. 3.30 po cenach zniżonych „Pryzyw" Mendele Mojcher Sfurima.

— WIECZÓR HUMORU I PIEŚNI ŻYD. We wtorek dnia 16 bm. urządza Teatr Żyd. wielki wieczór humoru i pieśni z nadzwyczaj pięknym i urozmaiconym programem, na który składają się piękne pieśni ludowe, monologi humorystyczne pióra najwybitniejszych pisarzy żyd., sketche i inne różne krótkie utwory art. — Reżyser p. Jonas Turkow przygotowuje do każdego punktu programu efektowną piękną inscenizację. Conferncjerem wieczoru będzie znany ze swej świetnej gry, p. D. Szerman. Udział biorą wszystkie najlepsze siły krak. Teatru Żyd. Akompanjament — p. dyr. B. Sperber.

— UMBERTO URBANO, światowej sławy barytonista z medjolańskiej „Scali", wystąpi w Krakowie dziś, tj. w sobotę 13 bm. „Neues Wiener Tagblatt" pisał w październiku: „Nowa gwiazda, o który ubiega się obecnie cały świat, nazywa się — Urbano".

— SŁYNNY KWARTET TRYJESTEŃSKI, po olbrzymim sukcesie w Warszawie wystąpi u nas w niedzielę 14 bm.

REPERTUARY TEATRÓW KRAKOWSKICH

KRAKOWSKI TEATR ŻYDOWSKI (Bocheńska 7) (pocz. o godz. 8 wiecz.)

Sobota: „Moszkele Chazer".

Niedziela: 3.30 pop. „Pryzyw"; wiecz. „Moszkele Chazer".

TEATR MIEJSKI IM. J. SŁOWACKIEGO (pocz. o godz 7.30 wiecz.)

Sobota: „Akademja ku czci św. Stanisława Kostki".

Niedziela: pop. „Hanusia — Dziady" (część IV). wiecz. „Proboszcz wśród bogaczy".

TEATR POPULARNY „NOWOŚCI". (pocz. o godz. 7.30 wiecz.)

Sobota: pop. „Pusta karczma"; wiecz. „Orłow" (występ Elny Gistedt).

Niedziela: pop. „Pusta karczma"; wiecz. „Orłow".

REPERTUAR KINOTEATRÓW

BAGATELA: „Wielka była ich miłość".

NOWOŚCI: „Gwałtu! Zostałam miljonerką" i „Przekleństwo zakazanej miłości".

PROMIEŃ: „Wampiry Warszawy".

REDUTA: „Tancerka z nad Nilu" i „Znakomita komedja".

SZTUKA: „Złoty motylek".

WARSZAWA: „Sybir".

UCIECHA i WANDA: „Czerwony błazen".

Bernard Shaw — laureatem Nobla

Szwedzka akademja nadała Bernardowi Shawowi zarezerwowaną jeszcze z roku biegłego nagrodę Nobla.

Wiadomość ta przychodzi całkiem nieoczekiwanie, gdyż wedle doniesień prasy skandynawskiej największe szanse do uzyskania nagrody Nobla miała poetka Sigrit Undsed. Nagroda wynosi 118.000 koron szwedzkich.

Cały świat cywilizowany przyjmie z niekłamaną satysfakcją tę wiadomość. Można się tylko dziwić że Shaw tak późno został laureatem Nobla. Czyż akademja w Sztokholmie musiała dopiero czekać do 70-tej rocznicy urodzin wielkiego pisarza?

Najprawdopodobniej niemile zaskoczy ta wiadomość pewne „miarodajne" sfery londyńskie, które nie mogą autorowi „Św. Joanny" zapomnieć jego socjalizmu i innych „heretyckich" prawd. Że ta nagroda nie wpłynie na samego Bernarda Shawa, nie ulega chyba najmniejszej wątpliwości. Bernard Shaw pozostanie sobą tj. nieustraszonym bojownikiem prawdy, chociaż otrzymał nagrodę Nobla.

ZE ŚWIATA

Epilog procesu Steigera w Pradze

Onegdaj odbył się przed senatem karnym w Pradze proces przeciw Marji Kalausek, znanej z procesu Steigera, o zbrodnię oszustwa i krzywoprzysięstwa, popełnioną przez fałszywe zeznania w czasie procesu Steigera.

Jak już donieśliśmy, odszupasowana po odcierpieniu 3-miesięcznego więzienia we Lwowie do granicy czeskiej Marja Kalausek, stanęła powtórnie przed trybunałem w Pradze, który potwierdził wyrok sądu lwowskiego i uznał karę za skonsumowaną przez lwowskie więzienie.

Prokurator w szczególności podniósł, jako okoliczność obciążającą fakt, że część ludności — szczeg. żydowskiej — we Lwowie na skutek zeznań fałszywych Kalasaukowej była wystawiona na wielkie niebezpieczeństwo, gdyż tylko z trudem udało się powstrzymać część ludności od ekscesów. —

Mecz między nurkami

Amerykańskie pisma donoszą o ciekawym meczu, który napewno zainteresuje sportowców całego świata. Chodzi o współzawodnictwo szybkości między dwoma nurkami. Ciekawy ten pojedynek odbędzie się na dnie morza a zwycięzca otrzyma wcale pokaźną sumkę 10,000 dolarów.

Zgłosiło się do tego meczu dwóch nurków, a mianowicie Fogard Everts, słynny nurek angielski i Amerykanin John Yager. Terenem pojedynku będzie przestrzeń między Old Point aż do Sevelle Point. Najwyższy rekord, jaki dotychczas nurkowie osiągnęli, wynosi 110 metrów. W tej głębokości jest ciśnienie mas wodnych tak wielkie, że normalny ludzki organizm nie jest w stanie go wytrzymać. Niedawno chodziło o wydobycie złota z rozbitego okrętu „Egipt", ale złota tego nie można było wydobyć, gdyż nie udało się żadnemu nurkowi dotrzeć do głębokości 160 metrów.

O wyniku pojedynku między tymi dwoma nurkami doniesiemy naszym czytelnikom.

Z giełdy

Kraków, 12. 11 PAT. Akcje: Przemysłowy 0.17, Komercjalny 0.15 Tohan 15 Zieleniewski 12.70,, Żelazo 23—30, Parowoz 25—26, Nafta 0.20, Koszyki 0.06, Trzebinia mydło 6.50, Azot 0.50, Elektrownia 15.40, Chodorów 105.

Giełda płodów rolniczych w Krakowie z dnia 12 bm. Ceny za 100 kg — parytet Kraków. Pszenica czerw. i żółta kraj. dwor. 72/73 52·00—52·50, pszenica targowa 72/73 51·00—51·50, żyto dworskie kraj. 67/68 41·50—42·50, żyto targowe 64/65 39·50—40·50, jęczmień browarny 00·00—00·00, jęczmień na krupy 35·00—36·00, kukurudza krajowa 32·50—33·50, kukurudza Cinquantino 37·50—38·50, siano słodkie 11·00 — 12·00, siano średnie 9·50—10·50, słoma długa 5·00—5·50, słoma mierzwa luzem 4·00—4·50, ziemnjaki stołowe 9·50—10·00 mąka pszenna okr. krak. wym. 45 proc. Nr. 88·00—90·00, mąka pszenna okr. krak. wym. 50 proc. 87·00—88·00, mąka pszenna okr. krak. wym. 70 proc. 63·00—65·00, mąka psz. z młyn. kong. Nr. 0000 83·00 — 84·00 mąka pszenna z młyn. kong. grysikowa 86·00—87·00, mąka żytnia okr. krak. wymiału 60 proc. 65·00—64·00, mąka żytnia okr. pozn. wymiału 65 proc. 63·50—64·00, otręby żytnie 23·00—24·00, otręby pszenne 22·50 23·50, pęcak zwyczajny 60 proc. 51·00—52·00, pęcak okrągły 54·00—55·00, siekanka jęczmienna 51·00—52·00, kasza jaglana krajowa 65·00—67·00, kasza jaglana zagraniczna 75·00—76·00, kasza tatar. cała 78·00—79·00, kasza tatar. łamana 76·00—77·00, kasza tarnopolska 78·00—79·00 ryż cały Burma II. 94·00— 95·00.

Tendencja ogólna: zwyżkowa, dowozy małe.

Giełda zbożowa

Poznań, dnia 12 b. m. (PAT) Żyto 38·50—39·50 — Pszenica 48·——51·— — Jęczmień 28·00—31·00 — Jęczmień browarniany 33·00—38·00 — Owies 32·00 — 34·00 — Mąka żytnia 70% 56·25 —·— — Mąka żytnia 65% 57·75 —·— — Mąka pszenna 65% 72·——73·— — Ospa pszenna 28·00—·— — ospa żytnia 27.50—28·50 — ziemniaki stołowe 7·70—8·10 — ziemniaki gorzelniane 6·60—6·60 — gorczyca 70·00—90·00 Rzepka 64·00—67·00 — Groch Wiktorja 85·——95·— Tendencja spokojna,

Giełda warszawska

Warszawa 12 bm. (PAT.) **Giełda walut.**

Dolary 8·99, sprz. 9·01. kup. 8·97.
Belgja 125 57, 125 89, 125 25.
Londyn 43 70 sprz. 43·81, kup. 43·59.
N. Jork 9·—, sprz. 9·02, kup. 8·98.
Paryż 29·77, sprz. 29·85, kup. 29·70.
Praga 26·72 sprz. 26·78 kup. 26·66,
Szwajcarja 174·—, sprz. 174 43, kup. 173·57,
Włochy 37·45, 37 37, 37·28,
Wiedeń 127 13, sprz. 127·45, kup. 126·81,

Akcje: Bank Polski 81·75, 82·—, 81·— Bank Przemysłowy Lwów 0·18 Bank Zw. Sp. Zar. Poznań 5·50 Puls 4·25, Wild —· Cegielski 13·25, Parowozy 0·26 Zawiercie 15·50 Żegluga 0·13 Polska nafta 0·60, siła i Światło 21·00 Chmielów —·— Starachowice 2·26, Pocisk 1·80 Zieleniewski 12·— Żyrardów 16·60 Chodorów 123·50

— Z powodu święta narodowego w Austrji, giełda wiedeńska była wczoraj nieczynna.

Giełda zurychska

Zurych, 12. 11 PAT. Paryż 17.05, Londyn 25.15 1/4 Nowy Jork 5.18 5/8, Belgja 72.15, Włochy 21.35, Hiszpanja 78.50, Holandja 207.40 Berlin 123.15 Wiedeń 73.05, Sztokholm 138.38, Oslo 129.75, Kopenhaga 238, Sofja 3.75, Praga 15.36, Warszawa 58, Budapeszt 72.55, Ateny 6.40 Białogród 9.15 Konstantynopol 2.56 3/4, Bukareszt 2.85, Helsingfors 13.06, Buenos Aires 221. Tendencja wzmocniona.

Giełda londyńska

Londyn, 12. 11 PAT. Nowy Jork 4.84 31/32, Holandja 12.12, Francja 147.62 Belgja 34.835 Włochy 117.87, Niemcy 20.42, Szwajcarja 25.14, Hiszpanja 32.01, Danja 18.195, Szwecja 18.17, Norwegja 19.365, Helsingfors 192.62, Praga 163.62.

Giełda paryska

Paryż, 12. 11 PAT. Londyn 147 Nowy Jork 30.30, Belgja 422, Hiszpanja 459, Włochy 125.50, Szwajcarja 584, Danja 808, Norwegja 759, Szwecja 809, Niemcy 720.

Giełda nowojorska

Nowy Jork, 12. 11 (AW). Warszawa 11.37, Londyn 484 3/4, Paryż 16 i pół, Wiedeń 14 1/8, Praga 296 1/4, Włochy 443 Belgja 13.91, Budapeszt 14 1/8, Szwajcarja 19.28 i pół, Helsingfors 252, Sofja 72, Holandja 40, Oslo 24.94, Kopenhaga 26.65, Sztokholm 26.72, Hiszpanja 15.13, Bukareszt 56.31 Berlin 23.77 i pół, Belgrad 177, Montreal 100 5/32.

—o§o—

Z RYNKU JAJCZARSKIEGO. Od kilku dni słabnie nieco eksport jaj zagr. W sferach fachowych tłomaczą to przeładowaniem rynków zagr. w szczególności rynku niemieckiego jajami wapiennemi i konserwowanymi w chłodnicach. Za towar świeży eksporterzy uzyskują od 33-34 dolarów za skrzynię, zawierającą 1440 szt. W Warszawie cena jaj oryginalnych nieprześwietlanych wynosiła onegdaj 290 zł, i wapniaków 255 zł. zas krzynię.

KONFERENCJA WĘGLOWA. W dniu 8 bm. w lokalu Ministerstwa Przemysłu i Handlu odbyła się konferencja, na której dyskutowano sprawę kolejności dostaw węgla polskiego krajom importującym. W pierwszym rzędzie uwzględniono kolejność tych rynków, które mogą być stałymi naszymi odbiorcami. Takiemi zaś są przedewszystkiem kraje nadbałtyckie, Austrja, Węgry, Czechosłowacja itp. Podkreślono również, że zakończenie strajku węglowego w Anglji nie jest już dla nas zbyt groźne, gdyż węgiel polski ma już dziś tak dobrą markę, że może konkurować na rynkach zagranicznych z węglem obcym,

Studenci żydowscy przed sądem w Czerniowcach

Morderczy zamach hakenkreuzlera na sali sądowej.

(Telegram własny „Nowego Dziennika")

Czerniowce, 11 11. (Żat) W tutejszym sądzie okręgowym rozpoczęła się rozprawa karna przeciwko studentom żydowskim oskarżonym o zakłócenie spokoju publicznego przez urządzenie demonstracji pod gołem niebem. Demonstracja była protestem przeciwko ostatnim egzaminom maturzystów, podczas których prawie wszyscy studenci Żydzi zostali „ścięci". — Podczas dzisiejszej rozprawy prawica hakenkreuzler strzelił do studenta Żyda Dawida Salika, kładąc go trupem na miejscu.

——

Projekt zmniejszenia podatków na... Węgrzech

Budapeszt, 11. 11 PAT. Na dzisiejszem posiedzeniu zgromadzenia narodowego minister finansów przedstawił projekt w sprawie zmniejszenia podatków. Następnie minister spraw zagranicznych wygłosił ekspoze o traktacie handlowym, zawartym ze Stanami Zjednoczonemi, oraz przedstawił projekt ustawy upoważniającej rząd do prowadzenia w dalszym ciągu prac mających na celu prowizoryczne uregulowanie stosunków handlowych i komunikacyjnych z innymi państwami.

Przed wyborami węgierskimi

Budapeszt, 11. 11 PAT. WBK donosi, że po załatwieniu przedłożeniaw sprawie izby wyższej, ukończona będzie działalność obecnego zgromadzenia narodowego i będą rozpisane nowe wybory.

Dokoła rokowań Cziczerina w Odessie

Konstantynopol, 11. 11 PAT. Potwierdzają tu urzędowo wiadomość o konferencji tureckiego ministra spraw zagranicznych Fewfik Rughdi baszy z Cziczerinem (p. telegram na str. 10. — Red.) Minister odjechał na pokładzie tureckiego krążownika „Hamidieh" do Odessy, gdzie go oczekuje Cziczerin. Ministrowi towarzyszą perski delegat Timurtasz i ambasador turecki w Teheranie. Podróż tureckiego ministra spraw zagranicznych nastąpiła na zaproszenie Cziczerina. W Odessie mają być kontynuowane rokowania w sprawie paktu bezpieczeństwa między Rosją, Turcją, Persją i Afganistanem.

Powstanie w Transjordanji

Emir Abdulla uciekł na Cypr?

Londyn, 11 11. (Żat) „Daily News" donoszą, że w Transjordanji wybuchło powstanie. Plemię arabskie Beni Sakach zagarnęło władzę. Emir Transjordanji Abdulla ratował się ucieczką i schronił się na wyspę Cypr.

——

Walka o teorję prof. Freuda w Budapeszcie

Na dorocznem walnem zebraniu „Towarzystwa psychjatrów" w Budapeszcie doszło do burzliwej bardzo dyskusji na temat freudyzmu. Na Węgrzech psychoanaliza wykluczona była z oficjalnej medycyny. Ani profesorom nie wolno wykładać w swych wykładach poruszać podstawowych elementów psychoanalizy, ani też na kongresach Towarzystwa Psychjatrycznego, grupującego koło siebie wszystkich wybitnych psychjatrów, nigdy nie poświęcano miejsca teorji Freuda. Mimo to istnieje w Budapeszcie bardzo poważna grupa psychjatrów odnosząca się pozytywnie do freudyzmu, a grupa ta uczyniła poważny wyłom na ostatniem dorocznem zebraniu Towarzystwa psychjatrycznego.

Na końcowem posiedzeniu wystąpił znany neurolog Stefan Hollos i w swojem przemówieniu podniósł wielkie zasługi Freuda dla nowoczesnej psychjatrji. Czyn Freuda można zestawić chyba z czynem Pinela który swego czasu uwolnił warjatów z cel więziennych.

Po przemówieniu Hollosa zabrał głos Dr Bichler i nazwał psychoanalizę gonitwą za erotyczną sensacją oraz nauką ignorantów. Dr Bichler usiłował też psychoanalizę powiązać z... komunizmem.

Rozwinęła się bardzo burzliwa dyskusja, która skończyła się wreszcie tem że Dr Bichler musiał cofnąć swe zarzuty przeciwko freudyzmowi.

Niebywały wzrost wpływów podatkowych we Francji

Paryż, 12. 11 PAT. Wpływy z podatków bezpośrednich w październiku 1926 r. osiągnęły cyfrę 3100 miljonów franków, nie licząc dochodów z monopolu tytoniowego; wpływy z podatków pośrednich wynoszą w tym samym miesiącu 2620 miljonów. Są to sumy dotychczas jeszcze nigdy nie osiągnięte. Ogółem wpływy w r. 1926 do dnia 31 października wynoszą 9130 miljonów, przewyższając o 600 miljonów wpływy za ten sam okres czasu w roku 1925.

——o§o——

Królowa rumuńska przeciw wojnom

Canzas City, 12 11 PAT. Królowa rumuńska złożyła u stóp pomnika Wolności wieniec. W przemówieniu wygłoszonem do zebranych olbrzymich tłumów królowa oświadczyła, że pomnik ten jest symbolem gorącego pragnienia całego świata, aby w przyszłości nie było już wojen, na którychby ginęły ukochane dla nas istoty.

— — —

Stary i nowy prezydent...

Telefonem od naszego korespondenta.

Warszawa, 11. 11 Sin. Jedno z pism warszawskich przynosi następujący charakterystyczny epizod jaki rozegrał się onegdaj na ulicach Warszawy. Podczas zbiórki na rzecz akademików warszawskich przystąpili 4 akademicy do dwóch panów i ofiarowali im losy loterji akademickiej. Jeden z panów z siwą bródką odmówił kupna losu, poczem obaj panowie udali się do bramy jednej z kamienic, w której mieszka b. adjutant b. prezydenta Rzeczypospolitej gen. Zamorski. Owymi panami byli nie kto inny, jak b. prezydent Rzeczypospolitej Stanisław Wojciechowski i b. premjer Władysław Grabski. Ciekawem jeszcze jest, że gdy p. Wojciechowski odmówił kupna losu, jeden z akademików odezwał się do niego:

— Jakto, Prezydent Rzeczypospolitej p. Mościcki kupił aż 200 losów, a pan nie kupi ani jednego?

Aresztowanie słoweńskiego posła do parlamentu włoskiego

(Telegram własny „Nowego Dziennika")

Belgrad, 11 11 (D) Wielkie oburzenie wywołała wiadomość o aresztowaniu przez władze faszystowskie w Rzymie posła słoweńskiego do parlamentu włoskiego Wilfana. W Skupczynie została wniesiona interpelacja, wzywająca rząd jugosłowiański do ostrego wystąpienia wobec władz włoskich z żądaniem natychmiastowego uwolnienia posła Wilfana.

Urzędnicy departamentu Sekwany grożą strajkiem

(Telegram własny „Nowego Dziennika")

Paryż, 11 11 (K) Urzędnicy departamentu Sekwany uchwalili na zgromadzeniu zagrozić generalnym strajkiem na wypadek nieuwzględnienia przez władze ich postulatów. Urzędnicy żądają przyznania im 6-krotnej pensji przedwojennej.

——

8. rocznica zawieszenia broni

Londyn, 11 11. Pat. W dniu dzisiejszym w całej Anglji i imperjum brytyjskiem obchodzono 8mą rocznicę zawieszenia broni. Najważniejszą chwilą uroczystości była dwuminutowa cisza zarządzona punktualnie o godzinie 11 a więc o tej godzinie, o której w dniu 11. XI 1918 podpisano akt dotyczący zawieszenia działań wojennych. W uroczystości oprócz króla Jerzego i otoczenia królewskiego brali udział premjer Baldwin, członkowie gabinetu, premjerzy dominjów i inni członkowie konferencji imperjum. Niezależnie od uroczystości londyńskich, we wszystkich kościołach odprawiano nabożeństwa, poświęcone pamięci jednego miljona poległych żołnierzy brytyjskich.

Aresztowanie przywódcy ekscesów antyfrancuskich

(Telegram własny „Nowego Dziennika")

Paryż. 11 11 (K) Władze francuskie w Nicei aresztowały włoskiego faszystę Carvina, który podczas głośnych zajść wykroczeń antyfrancuskich w Ventimigli pierwszy wtargnął do budynku konsulatu francuskiego, przyczem z balkonu wygłosił mowę podburzającą przeciwko Francuzom.

Odpowiedź na ostrzeżenie.

W Nr. 249 „Nowego Dziennika“ w dziale inseratów pojawiło się ostrzeżenie firmy „Lipschütz i Weitz“, skierowane przeciw mnie, jako jej b. zastępcy w formie ośmieszającej mej i interesom moim uwłaszczającej.

Ponieważ od 5-ciu miesięcy firmy powyższej nie zastępuję, ani też się nią nie interesuję, a prowadzę natomiast wyłącznie własną wytwórnię firanek i kap, przeto każdy zrozumie cel „handlowy“ powyższego ostrzeżenia, do którego przez 5 miesięcy nie dałem najmniejszej podstawy.

Powyższy czyn p. Michała Weitza skwalifikuje Sąd karny, do którego skierowałem sprawę.

Chaskiel Meisliseh, wytwórnia firanek i kap Kraków, ul. Topolowa 21.

Redaktor naczelny Dr. W. Berkelhammer. — Red. odpow. Zygfryd Moses. — Nowa Drukarnia Dziennikowa, Kraków Orzeszkowej 7.